

KUULOLIITON JULKAISU 5 • 2015

kuuloviesti

VAMMAISTEN
MAAHANMUUTTAJIEN
MÄÄRÄ KASVUSSA

HELI LAAKSONEN:
KUULUVUUS KUNNIAAN

TEKEMINEN YHDISTÄÄ

Toimitaan yhdessä

Toimitaan yhdessä

KUULOVIEСТИ 5 • 2015

KANNEN KUVA: JUHA HIETALA

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Lyhyesti
- 5 Puheenjohtajan palsta
- 6 Lyhyesti
- 7 Tuulahduksia Euroopasta
- 8 Terveysteksti
- 10 Tarmokasta työtä Heinolan yhdistyksessä
- 12 Tekeminen yhdistää ihmisiä
- 14 Tietäen, tukien ja yhdessä toimien
- 16 Vammaisten maahanmuuttajien määrä kasvussa
- 18 Reportteri: Heli Laaksonen
- 20 Musiikkitoiminnan hyödyt tuntuu
- 22 Pakina: Dolce Vita
- 23 TV-tekstitys kuntoon!
- 24 Kentältä
- 30 Kuntoutuskurssit
- 33 Kopola tiedottaa
- 34 Kirjat: Vaikea odotus
- 38 Ristikko
- 39 Ledaren

SEURAAVAN
LEHDEN TEEMANA
ON
LEMMIKIT
AINEISTON TULEE OLLA
TOIMITUKSESSA
VIIMEISTÄÄN
16.11.2015

Kuuloliitto ry:n julkaisu
80. vuosikerta, 6 kertaa
vuodessa.

Kuuloliitto ry
Ilkantie 4, 00400 Helsinki
Puh. (09) 5803 830
kuuloviesti@kuuloliitto.fi

Vastaava päätoimittaja
Pekka Lapinleimu
p. 040 8232 471

Päätoimittaja
Juha Hietala
p. 050 569 7978

Toimitus
Erkki Ahonen, p. 040 5608 322
Ulkoasu: Mira Tuovinen

Toimitusneuvosto
Merja Mäkinen pj.
Erja Linkki
Leena Olsbo-Rusanen

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**
Puh. (09) 5803 324 tai
(09) 5803330 tai
www.kuuloliitto.fi
Tilaushinta 35 € vsk muille kuin jäse-
nille, kappalehinta 6 €

Ilmoitusmyynti
Tuplas Oy, p. 0400 955 295
Ilmoitusaineistot:
info@tuplas.fi

 Kuuloliitto ry

www.kuuloliitto.fi
www.kuulosuoja.fi
www.kuulokynnys.fi
www.moottorikorvat.net

ISSN-L 0023-5741
ISSN 0023-5741 (painettu)
ISSN 2242-6752 (verkkolehti)

Painopaikka:
Joutsen Median Painotalo, Oulu

”Tarjoamme kuulovammaisille jotakin ainutlaatuista: mahdollisuuden voimaantua yhdessä vertaisten kanssa.”

Miten tavoittaisimme kaikki huonokuuloiset?

Suomessa yhdessä toimimisella on pitkät perinteet. Maatalousvaltaisessa yhteiskunnassa monet asiat tehtiin talkootöinä ja naapuria autettiin tarvittaessa.

Yhteiskuntamme on viime vuosina muuttunut yhä yksilökeskeisempään suuntaan, mutta suomalaiset osallistuvat edelleen aktiivisesti järjestöjen toimintaan. Järjestöt ovatkin tarjonneet modernisoituvassa maailmassa mahdollisuuden mielekkääseen sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhdessä toimimiseen.

Eri ikäpolville järjestötoiminnalla voi olla erilaisia merkityksiä. Sotien jälkeen syntyneelle sukupolvelle tärkeää lienee ollut (ja on edelleen) pitkäjänteinen sitoutuminen yhteisiin arvoihin ja niistä kumpuavaan toimintaan. Oma ikäluokkani, 70-luvulla syntyneet, hakee toiminnasta usein jotakin lisäarvoa itselleen ja sitoutuu järjestön toimintaan kenties vain hetkellisesti. Kaikkein nuorimman ikäpolven, diginatiivit, taas tavoittaa pääasiassa sosiaalisesta mediasta. Haaste järjestöille onkin nyt pystyä ottamaan mahdollisimman monen ryhmän tarpeet huomioon sekä tarjota heille jotakin mielekästä toimintaa.

Kun mietitään, keitä järjestö vetää puoleensa, on olennaista pohtia, millaisia sosiaalisia identiteettejä järjestö tarjoaa ulospäin. Tässä yhteydessä tarkoitan sosiaalisella identiteetillä samankaltaisuuksien löytämistä jostakin ryhmästä ja samastumista ryhmän arvoihin ja tapoihin. Tiivistetysti kyse on siis yhteenkuuluvuuden tunteesta. Ovatko esimerkiksi Kuuloliiton tarjoamat sosiaaliset identiteetit sellaisia, jotka eri tavoin kuulovammaiset kokevat itselleen läheisiksi?

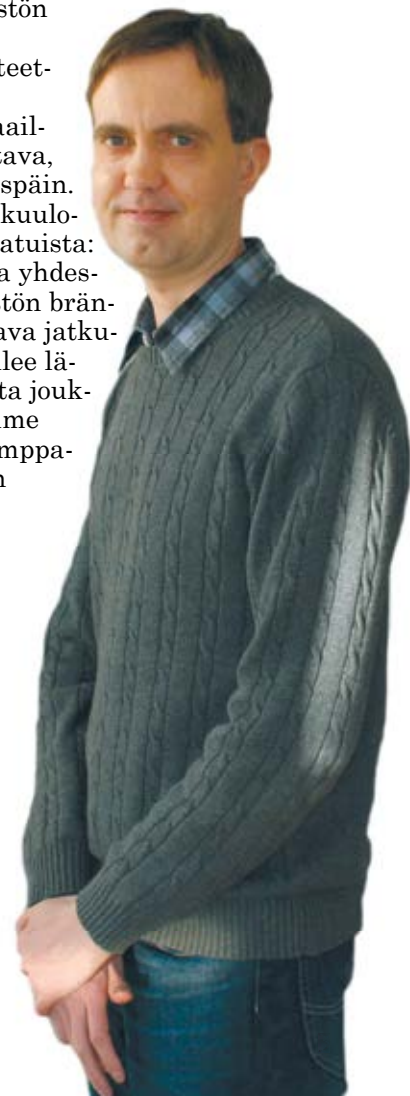
Kuulovammaisuuteen liittyy usein häpeää, mikä saattaa johtaa vamman ja sen vaikutusten kieltämiseen. Kuuloliiton järjestösihteeri Esa Kalela on tutkimuksessaan nostanut esiin, että huonokuuloisten samastumiskohteenä saattaa olla enemmänkin valtaväestö kuin muut huonokuuloiset. Kuuloliiton jäseneksi liittyminen voikin tarkoittaa monille symbolisesti oman kuulovammaisuuden myöntämistä. Haaste on, miten voisimme tavoittaa

sen suuren joukon huonokuuloisia, jotka ovat epävarmoja oman tilanteensa suhteen.

On tärkeää pitää mielessä, mitä tehtävää varten järjestö on perustettu. Sote-palvelujen uudelleenjärjestämisestä käydyssä keskustelussa on korostettu ajoittain järjestöjen roolia palveluiden tuottamisessa. Järjestöissä kuitenkin moni toiminta, kuten esimerkiksi Kuuloliiton jäsenyhdistysten toteuttama kuulolähipalvelu, perustuu vapaaehtoisuuteen ja toimimiseen liittyy olennaisesti vastavuoroisuus: avun antaja saa toiminnasta jotakin myös itselleen. Monen järjestön ytimessä on lopulta vertais-toiminta ja yhteisten identiteettien rakentaminen.

Nopeasti muuttuvassa maailmassa on jatkuvasti pohdittava, miten Kuuloliitto näkyy ulospäin. Tarjoamme jo nykyisellään kuulovammaisille jotakin ainutlaatuista: mahdollisuuden voimaantua yhdessä vertaisten kanssa. Järjestön brändiä on kuitenkin kirkastettava jatkuvasti. Näin toimintamme tulee lähelle mahdollisimman suurta joukkoa huonokuuloisia ja saamme houkuteltua myös uusia kumppaneita mukaan toteuttamaan tärkeitä tavoitteitamme.

JUHA HIETALA

Hallituksen päätöksiä

Syyskuun kokouksessaan hallitus päätti hakea Raha-automaattiyhdistykseltä avustuksia kolme miljoonaa euroa vuodelle 2016. Hallitus hyväksyi myös RAY:lle toimitettavan vastineen sen tarkastuskertomukseen.

Hallitus hyväksyi toimintasuunnitelman ja talousarvion edelleen esitettäväksi liittovaltuustolle. Lisäksi hallitus esittää liittovaltuustolle, että se päättäisi jäsenyhdistysten ja kannatusjäsenen jäsenmaksuista vuodelle 2015 liittovaltuuston keväällä tekemän alustavan päätöksen mukaisesti.

Hallitus totesi, ettei heinäkuun loppuun mennessä yhdistyksiltä ole tullut liittovaltuustolle aloitteita. Hallitus hyväksyi alustavasti vastaukset valtuuston jäsenten kevätkokouksessa antamiin evästyksiin ja aloitteisiin.

Hallitus päätti esittää liittovaltuustolle liiton johtosäännön muuttamista niin, että kuulopiirin neuvottelukuntaan valittavien varsinaisten ja varajäsenten tulee olla edustamansa yhdistyksen jäseniä.

Toiminnanjohtajalle annettiin valtuudet aloittaa valmistelut kuuloauton hankkimiseksi.

Hallitus valitsi Kuuloliiton varsinaiseksi edustajaksi IFHOHYP:in vuosikokoukseen 27.–29.11.2015 **Jenna Junttilan** ja tarkkailijoiksi **Anniina Kauppilan** ja **Julia Kaasisen**.

Kysy Kelasta -palsta tavoittaa lähes 30 000 asiakasta kuukaudessa

Ensimmäisen vuoden aikana asiantuntijat vastasivat asiakkaille yli 11 000 kertaa kela.fi-sivujen uudessa palvelussa.

Kysy Kelasta -palvelu avattiin kela.fi-sivuilla vuosi sitten. Ensimmäiset keskustelupalstat oli suunnattu lapsiperheille ja opiskelijoille. Vuoden mittaan palsta on laajennettu niin, että asiakkaat voivat kysyä myös asumistuesta, työttömyysturvasta, asevelvollisen tuista ja sairausajan etuuksista.

– Kysy Kelasta -palstoilla on käynyt parhaimmillaan lähes 30 000 asiakasta kuukaudessa. Suosituin palsta on edelleen lapsiperheiden palsta, jolle kirjoitetaan kuukaudessa noin 1 000 kysymystä ja vastausta, kertoo suunnittelija **Noora Tahvanainen** Kelan Yhteyskeskuksesta.

Ensimmäisen vuoden aikana palvelun kaikilla palstoilla on käyty yhteensä reilut 300 000 kertaa. Eri kävijöitä palstoilla on ollut yli 230 000.

– Asiakkaat ovat selvästi löytäneet uuden palvelumme, mutta lisääkin kysymyksiä palstoille toki mahtuu, toteaa Noora Tahvanainen.

Helppokäyttöinen palvelu

Kelan palveluneuvojat vastaavat asiakkaiden kysymyksiin arkipäivisin. Useimmiten vastauksen kysymykseen saa samana tai seuraavana päivänä.

Kysy Kelasta -palvelussa on kiinnitetty erityistä huomiota käyttömukavuuteen. Palsta toimii joustavasti eri päätelaitteilla. Palvelua voi käyttää myös älypuhelimella ja tablettitietokoneella. Ensimmäisen toimintakuukauden aikana noin 40 % palstan käytöstä on tapahtunut älypuhelimilla ja tableteilla.

Asiakas voi rekisteröityä keskustelupalstalle, jolloin hän pystyy helposti seuraamaan aloittamiaan viestiketjuja. Kysymyksen voi kuitenkin jättää palstalle myös rekisteröitymättä.

Lisätietoja asiakkaille:

Kysy Kelasta -keskustelupalsta verkossa: kela.fi/kysy-kelasta

”Verkostoituminen ja monimuotoinen yhteistyö saattavat olla vastaus kilpailutukselle ja euroajattelulle.”

TALOUDEN KÄYTÄNNÖN TASAPAINOTTAMISTA

Kotimaamme Suomen lama ja taloudellisesti ahtaat ajat ovat lyöneet leimansa myös kansanterveysjärjestöihin. Selvimmin tämä on näkynyt erilaisten kilpailutusten ilmaantumisena jokapäiväiseen toimintaan. Kuuloliittokin sai huomata vanhojen, totuttujen rakenteiden murtumisen uudenlaisen ajattelun tieltä.

Euron ohjatussa päättäjien päätöksentekoa on pakko alkaa itsekkin ajatella eurolähtöisesti, kuitenkin siten, etteivät järjestön yhteiskunnalliset arvot ja tehtävät muutu. Koska varainkeruu on yhä hankalampaa, on talous tasapainotettava uudenlaisin keinoin ja tyhjätilat täytettävä toisin kuin aiemmin on totuttu täyttämään.

Vuoden 2015 alussa toimintansa aloittanut Kuulo-Auris on lähtenyt ennakkoluulottomasti uusille urille turvatakseen Kuuloliiton hoitaakseen voittaman lasten ja nuorten kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssitoiminnan. Valkean Talon D-siiven toimintaan on kiinnitetty huomiota aivan uudella tavalla. Kuntoutuskotien tiloihin perustettu Hostel Auris tarjoaa majoitusta kurssien ulkopuolisena aikana. Tiloja voidaan käyttää myös erilaisiin tilaisuuksiin ja juhliin. Kellarikerroksessa sijaitseva uimahalli on kokenut uuden heräämisen uimakoulujen ja -seurojen vuokratessa sitä toimintaansa. Myös Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto on ottanut Kuulo-Auriksen kurssikeskus Kopolan lisäksi tuettujen lomiansa pitopaikaksi. Tässä vinkkiä Helsingin-lomailuun ensi kesäksi, arvoisa jäsen!

Toinen suuri järjestely Valkeassa Talossa tulee olemaan vuoden 2016 alussa aloittava Kuuloliiton ja Kuurojen Palvelusäätiön yhtiö, johon ”ulkoistetaan” muun muassa Kuuloliiton taloushallinto. Näin syntyvä yritys pystyy tarjoamaan taloushallintopalveluita yli järjestörajojen ja tuottamaan omalta osaltaan hyötyä emokonsernilleen Kuuloliitolle.

Kurssikeskus Kopolakin sai tuntea kilpailutuksen kirot, mutta sekin on onnistunut täyttämään kalenteriaan ulkopuolisilla vuokraajilla. Kurssikeskuksen oman henkilökunnan

lisäksi Kopolan Kannatusyhdistys on vaivojaan säästelemättä talkootyöllä kunnostanut kursikeskusta parhaan taitonsa mukaan ja sydämellään. Työ jatkuu edelleen, mutta haluan jo tässä vaiheessa kiittää kannatusyhdistyksen vapaaehtoisia äärimmäisen arvokkaasta työstä Kopolan hyväksi.

Liitossa on meneillään myös muita hyviä yhteistyöhankkeita, joista tullaan kuulemaan enemmän vuoden 2016 alussa. Verkostoituminen ja ”poikkitieteellinen” yhteistyö saattavat olla vastaus kilpailutukselle ja euro-ohjauvalle ajattelulle. Kun talous tasapainottuu uusien keinoin, vuonna 2016 ei tulle olemaan tarvetta säästää irtisanomisilla ja lomautuksilla. Suomen valtion pinnistellessä omien säästötoimiensa kanssa Kuuloliitossa näyttää monta piirua paremmalta kuin viime vuonna tähän aikaan.

EIJA ISAKSSON

ANNETTE FAGERSTRÖM

Onko ikäihminen samanarvoinen kunnassa?

Ikäihmisen oikeudet puhuttivat kolmannessa vuotuisessa Hilja-seminaarissa valtakunnallisella vanhustenviikolla lokakuun alussa Seinäjoella. Viikon teemana oli *Tulevaisuutta rakentamaan*. Seinäjoen Järjestötalolla pidetyssä seminaarissa oli edustus 29 yhdistyksestä. Edustajat koostuivat etupäässä eläkeläisyhdistysten edustajista.

Aamupäivällä Eduskunnan II varapuhemies, TtT ja kansanedustaja **Paula Risikko** kävi läpi lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista, Jalasjärven kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtaja ja **Anne Ojajärvi** esitteli kuntapäättäjän näkökulmasta ikääntyvän kuntalaisen oikeuksia. Ojajärvi korosti, että järjestöillä on merkittävä rooli asian tuntijoina ja valtakunnallisina, mutta ennen kaikkea paikallisina toimijoina.

- Edunvalvontaa ja lobbausta tarvitaan, voimia ja sinnikkyyttä työhönne, Ojajärvi patisti järjestöväkeä.

Iltapäivällä kuultiin Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistyksen kuntoutusneuvoja **Johanna Ekolan** luento muistisairaiden oikeuksista.

- Suomessa on arviolta 194 000 diagnosoitua muistisairasta. Työikäisissä etenevää muistisairautta sairastaa arviolta 10 000 ihmistä.

Toiminnanohjaaja **Elina Pusaa** Pohjanmaan Näkövammaisista valotti näkövammaisten arkea.

- Alue- ja paikallislehtien lukemisesta ja tiedonsaannista näkövammaisille huolehtivat vapaaehtoiset, joita on Etelä-, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueella noin 300.

Kuulovammaisten oikeuksista kertoi kuntoutussihteeri **Anna-Maija Tolonen**. Seminaarin kipparina toimi **Maire Paltare**. Toteutuksesta vastasi Kuuloliiton Länsi-Suomen piirin viestintätyöryhmä.

Seminaarissa raotettiin ovea jo ensi vuoteen. Kärkitoiveeksi nousi kuntoutus.

Seminaarissa luennoivat mm. vas. Anne Ojajärvi ja Paula Risikko.

Vilskettä seniorimessuilla

Oulussa 19. – 20.9. pidetyt Seniorimes-
sut kiinnostivat laajalti Pohjois-Pohjan-
maan väkeä. Messukävijät saivat aimo
annoksen tietoa ikäkuulosta, esteettö-
myydestä ja kuunteluympäristöstä.
Kuuloliiton henkilöstön lisäksi messu-
osastolla toimivat näytteilleasettajina
Oulun Seudun Kuulo ry:n toimijoita.
Seniorimessuilla Ouluhallissa vieraili
7 500 henkilöä.

Energinen lavaesiin-
tyjä Pirkko Mannola
hurmasi messuyleisön.
Mannola on itsekin
kuulokojeen käyttäjä.

Kuuloliiton messuosastolla tietoa ja-
koivat mm. vas. Tiina-Maija Leinonen
ja Tuija Tuormaa.

Tapahtunutta: Seniorisenssit

Kuulaana lokakuun perjantaina 2.10. Valkeassa talossa vietet-
tiin Seniorisenssejä. Tapahtuman keskeiset aiheet olivat ikäkuu-
lo ja muistisairaudet. Järjestöt, kuulolaitemaahantuoajat ja kuu-
lokoirat esittäytyivät aulassa, jonne oli myös pystytetty taiteilija
Jenni-Juulia Wallinheimo-Heimosen kultainen karuselliteos
Welcome to the Global Tour of Disability. Oticonin Kuuloautos-
sa seuloja toteutti Keski-Uudenmaan Kuulon **Olavi Taipale**.
Päivän seminaariosuudessa kuultiin asiantuntija-alustuksia ja
LapCi ry:n Paperilennokit-yhtyeen soituksia pop-suosikeista.
Lopuksi auditorioyleisö sai toteuttaa yhteislauluklassikkoon
"Kultainen nuoruus" tehtyä koreografiaa – lopetuksesta vastasi
Eläkeliiton TunneMusiikki-projekti.

Helsingin Kuulo-
yhdistys esittäy-
tyy Seniorisens-
seillä.

MITÄ EUROOPAN UNIONI TEKEE ESTEETTÖMYYDEN ETEEN?

Joskus on vaikea nähdä yhteyttä Euroopan unionin ja oman arkielämän sujumisen välillä. Esteettömyyden ja perusoikeuksien osalta unioni on kuitenkin jo nyt monessa mukana ja voisi tulevaisuudessa turvata niiden toteutumisen entistä paremmin.

Yhdenvertaisen kohtelun direktiivi. EU-lainsäädäntö kieltää tällä hetkellä työpaikoilla tapahtuvan syrjinnän. Se ei kuitenkaan ulotu työpaikkojen ulkopuolelle. Esimerkiksi kaupunkiympäristöjen, terveydenhuollon tai koulutuksen esteettömyys ei kuulu EU:n toimivallan piiriin. Parlamentti ehdotti vuonna 2008 yhdenvertaisen kohtelun direktiiviä, joka ulottaisi syrjintäkiellon kaikille elämän alueille. Toistaiseksi aloite ei ole edennyt, mutta laki tulisi saattaa voimaan pikaisesti, jotta syrjintätapauksia voisi edistää myös EU-lainsäädännön puitteissa.

Esteettömyyssäädös. Välietappina kohti täydellisen syrjinnän kielltoa Euroopan komissio on pitkään lupailut esteettömyyssäädöstä. Siinä eriteltäisiin ne palvelut ja hyödykkeet, joiden saatavuus on tärkeää turvata EU-tasolla. Säädöksessä korostettaisiin myös universaalin suunnittelun tärkeyttä – ei ole tarvetta tyhmentää teknologiaa vaan tehdä siitä alusta alkaen sellaista, että se sopii kaikkien käytettäväksi.

Julkisten nettisivujen esteettömyys. Kuulo- ja näkörajoitteiset tai ikäihmiset törmäävät valtaosilla julkisista nettisivuista esteisiin tiedonhankinnan tiellä. EU:ssa uudistetaan parhaillaan julkisten nettisivujen esteettömyyssäädöksiä. Loppukäyttäjien kuulemisella ja pakollisilla yhtenäisillä standardeilla saadaan jatkossa suurempi osa tarpeellisista tiedonhakusivustoista kaikkien käyttöön.

Julkiset hankinnat. EU:n hankintalainsäädäntö luo puitteet hankintojen kilpailuttamiselle. Jäsenvaltioilla on omassa lainsäädännössään pitäydyttävä EU:n asettamien puitteiden sisällä, tulkintavara ja tiukennusvara kuitenkin huomioon ottaen.

Suomessa hankintasäädöksiä on tulkittu niin, että yleishyödyllisille palveluille on asetettu kilpailutusvaatimus. Julkisten tahojen on kilpailutettava palvelu kuin palvelu ja vielä valittava halvimman hinnan tarjoaja. Tämä on kuitenkin virheellinen tulkinta, sillä kukin maa saa itse päättää, miten se kilpailuttaa yleishyödyllisiä palveluja. Kysymys kuuluukin, onko kuulovammaisten tulkkipalvelu toimintaa, jolle on olemassa todelliset markkinat ja joka näin ollen tulisi kilpailuttaa?

Järjestöjen tarjoamia sosiaalisia, yleishyödyllisiä palveluja ei tule rinnastaa kaupalliseen toimintaan. Niitä on kohdeltava yleishyödyllisinä, voittoa tavoittelemattomina palveluina, joita kilpailulainsäädännön rajoitukset eivät koske. EU:n valtiotuki-, hankinta ja kilpailusäännöksiä ei tehty kiusaamaan kolmatta sektoria, vaan luomaan pelisäännöt valtionapua saaville suurille teollisuudenaloille kilpailun vääristymien estämiseksi.

Suomen hankintalakia uudistetaan parhailaan, jotta se vastaisi EU:n hankintadirektiiviä. Direktiivin henki sallii seuraavat tärkeät kulmakivet, jotka myös Suomen lainsäädännössä tulee pitää mielessä: jäsenvaltioiden mahdollisuus päättää yleishyödyllisten palvelujen kilpailuttamisesta sekä kilpailu kokonaistaloudellisen hyödyn - ei hinnan - perusteella.

SIRPA PIETIKÄINEN

Terveydeksi-palsta tarjoaa ajankohtaista tietoa kuulosta ja terveydestä. Kokonaisvaltainen hyvinvointi on monen tekijän summa, johon vaikuttavat muun muassa ihmissuhteet, uni, ravinto ja liikunta.

MUISTISAIRAUDET ALKAISIVAT HUOMATTAVASTI MYÖHEMMIN ELINTAPOHJAUksen AVULLA

Alzheimerin tautiin ja muihin muistisairauksiin sairastuneiden määrä kasvaa arviolta kolmin- tai jopa nelinkertaiseksi nykyiseen verrattuna seuraavien 50 vuoden aikana. Väestön ikääntyessä sairastuneiden määrä lisääntyy väistämättä, mutta elintapoihin vaikuttamalla muistisairauksien keskimääräistä alkamisaikaa olisi mahdollista siirtää 5–10 vuotta myöhemmäksi. Aktiivinen elintapaohjaus voisi jopa puolittaa muistisairaiden määrän vuodelle 2050 ennustetusta.

Muistitoimintojen heikentymisen ehkäisyyn keskittynyt tutkimushanke FINGER (*Finnish Geriatric Intervention Study to Prevent Cognitive Impairment and Disability*) etsi näyttöä elintapojen vaikutuksesta muistisairauksiin. Tutkimus näytti toteen sen, että elintapojen ja muistisairauksien välillä on yhteys. Mikä ehkä tärkeämpää, suomalais-ruotsalainen yhteishanke osoitti ensimmäisenä maailmassa myös sen, että muistitoimintojen heikentymistä voidaan ehkäistä tai taudin etenemistä hidastaa merkittävästi tehokkaan elintapaohjauksen avulla.

Tutkimuksessa käytettyä ohjausmallia voidaan soveltaa käytäntöön tutkimusasetelman ulkopuolellakin. Elintapaohjauksessa tutkimukseen osallistuneiden ruokavaliota ja liikuntatottumuksia muutettiin, tutkimusjakson aikana tehtiin yhä vaativammaksi muuttuvia muistiharjoituksia sekä seurattiin ja kontrolloitiin sydän- ja verisuonisairauksia. Nimenomaan monimuotoisella, aktiivisella ohjauksella saavutettiin huomattavia tuloksia: kognitiivinen toimintakyky parani tai pysyi ennallaan. Sen

sijaan vähäisempi tai yksipuolisempi elintapaohjaus ei tehonnut samalla tavoin. Elintapamuutoksista vaikuttavimpia ovat sokerin ja rasvan käytön hillitseminen, säännöllinen liikunta ja oppimis- tai aivojumpparutiinin ylläpitäminen. Muistisairauden kohdatessa ravintoon kannattaa kiinnittää erityistä huomiota: vitamiinien ja hyvien rasvahappojen saanti hillitsee aivo-muutoksia.

Ainakin Alzheimerin taudin ennaltaehkäisy kannattaisi aloittaa jo keski-iässä. FIN-GER-hankkeen tutkimus osoitti kuitenkin, että elintapojen muutoksilla on positiivisia vaikutuksia riippumatta siitä, missä iässä niitä alkaa toteuttaa.

MUISTISAIRAUKSIEN ENNALTAEHKÄISY:

1. Ruokavalion muuttaminen terveellisemmäksi
2. Monipuolinen liikunta (opastettuna): kestävyysharjoittelu (esim. vesijumppa tai sauvakävely), lihas-kuntoharjoittelu ja tasapaino-harjoitukset
3. Säännöllinen ja haastava muisti. jumppa, uusien asioiden opettelu, ihmisten tapaaminen ja harrastukset
4. Sydän- ja verisuonisairauksien riskitekijöiden hallinta, verenpaineen ja kolesterolin ja verensokeriarvojen seuranta sekä tarvittaessa lääkitys

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, FINGER-tutkimushanke

VÄITÖS: LASTEN KORVATULEHDUKSIA HOITAVAT TEHOKKAIMMIN ILMASTOINTIPUTKET JA ANTIBIOOTIT

Oulun yliopistossa tarkastetun väitöstutkimuksen mukaan pienten lasten äkillisten välikorvatulehdusten yhteydessä eritteen määrä vähenee selvästi nopeammin antibioottihoidolla kuin ilman kuuria. Lumelääkettä saaneiden verrokkiryhmäläisten erite hävisi keskimäärin kaksi viikkoa myöhemmin kuin antibioottilääkettä saaneiden. Antibioottihoidon hyödyt riippuvat kuitenkin diagnoosin osuvuudesta – välikorvatulehduksen diagnosointi väärin ja epätarkoin perusteiden saattaa johtaa turhaan antibioottihoitoon.

Ilmastointiputkien asettaminen puolestaan ehkäisee välikorvatulehduksen toistumista. Kitarisan poisto ilmastointiputkien asettamisen yhteydessä sen sijaan ei lisännyt ennaltaehkäisevää vaikutusta yhtä huomattavasti. Ilmastointiputket parantavat myös eritteestä johtuvaa kuulonalenemaa, joka saattaa olla jopa 30 desibelin luokkaa.

Tutkimuksessa selvitettiin myös elämänlaadun, äkillisen välikorvatulehduksen ja siihen liittyvän kirurgian välistä yhteyttä. Lasten ja heidän perheidensä elämänlaatu parani huomattavasti vuoden seurantajakson aikana. Se ei kuitenkaan saavuttanut terveiden elämänlaadun tasoa. Vaikka putkien asennus ehkäisee korvatulehdusten toistumista, sillä ei ole tutkimuksen mukaan vaikutusta tulehduksen sairastaneiden elämänlaatuun. Elämänlaadun kohenemista tukevana hoitotoimenpiteenä seuranta kontrollikäynteineen vaikuttaa tärkeimmältä ja ehkä jopa ainoalta, jolla on väliä.

Tiia Kujala, ACUTE OTITIS MEDIA IN YOUNG CHILDREN: Randomized controlled trials of antimicrobial treatment, prevention and quality of life ("Pienten lasten äkillisen välikorvatulehduksen mikrobilääkehoito, ehkäisy ja elämänlaatu satunnaistetussa kontrolloidussa tutkimuksessa"), 2015, Oulun yliopisto.

MELUVAMMAT YLEISIMPIÄ AMMATTITAUTEJA JA AMMATTITAUTIEPÄILYJÄ

Työterveyslaitoksen viimeisin, vuoden 2013 tilannetta kuvaava selvitys osoittaa, että meluvammat ovat yleisimpiä vahvistettuja ammattitautia asbestisairuksien rinnalla. Yli viidennes kaikista kirjatusta ammattitau- deista ja ammattitautiepäilyistä käsitti meluvamman. Yli kolme neljäsosaa meluvammaepäilyistä todetaan yli 50-vuotiailla miehillä. Ikäjakau- ma selittyy pitkälti meluvammoille tyypillisellä viiveellä altistuksen ja sairastu- misen välillä: Työterveyslaitoksen mukaan suurin osa 2010-luvulla kirjatusta meluvam- moista on seurausta 1990-luvulla tai sitä en- nen sattuneesta altistuksesta. Koska naisten osuus meluisten ammattien työvoimasta on pieni, myös ammattiperäisiä meluvammo- ja on naisilla vähän: vuonna 2013 vain 8 % meluvammoista ja meluvammaepäilyistä tilastoitiin naisille. Samoin ammattieroista

johtuen ihotau- dit ja hengitys- tieallergiat ovat puolestaan yleisempiä naisilla. Meluvammoja ja meluvammaepäilyjä todettiin työntekijöiden määrään suhteutettuna eniten metalli-, vali- mo- ja konepajatyössä. Selvityksen mukaan vielä vuonna 2012 jatkunut ammattitautien ja ammattitautiepäilyjen väheneminen näyt- tää nyt loppuneen.

Työterveyslaitos, Ammattitaudit ja ammatti- tautiepäilyt 2013. Työperäisten sairauksien rekisteriin kirjatut uudet tapaukset.

Heinolalaiset torilla vas. Kauko Aho, Pekka Virtanen, Jorma Rannanpiha, Irma Kuusinen, Heikki Honkanen ja Leila Järvinen.

TEKSTI JA KUVAT: ERKKI AHONEN

Tarmokasta työtä Heinolan yhdistyksessä

KOKOONNUMME Päijät-Hämeen maakunnassa, Heinolan kaupungin sydämessä. Vireässä kaupungissa asuu vajaat 20 000 asukasta. Puhe pulppuaa Torikahvion kokoontumistilassa. Mukana ovat puheenjohtaja **Jorma Rannanpiha**, varapuheenjohtaja **Leila Järvinen**, kuulolähipalveluvastaava ja hallituksen jäsen **Pekka Virtanen**, hallituksen jäsen **Heikki Honkanen**, hallituksen jäsen, jäsenkirjuri ja kuulolähipalvelija **Irma Kuusinen** ja yhdistyksen perustajajäsen ja hallituksen varajäsen **Kauko Aho**.

- Kuuloauto elokuun toritapahtumassa oli kysytty. Toiminnanjohtaja **Pekka Lapinleimu** oli mukana. 22 kävi kuuloseulassa. Suunnittelija **Riitta Pulkkinen** kuulokojeen käytön opetustilaisuuksissa on käynyt paljon porukkaa. Päiväretkelle Hämeenlinnaan osallistui 30, yhdistyksestä kerrotaan.

HEINOLAN KUULOSSA arvellaan, että kuulolähipalvelun tarve kasvaa entuudestaan, koska ihmiset ikääntyvät ja apuvälineet lisääntyvät.

- Heinolassa on kolme henkilöä koulutettu lähipalveluun. Jos kävijämäärät lisääntyvät Tuttavan Tuvalla rajusti, resurssimme eivät

riitä, lähipalvelija Virtanen sanoo.

Irma Kuusinen hoitaa lähipalvelua runsaan 4 000 asukkaan Sysmässä neljästi vuodessa. 3 000 asukkaan Hartolassa ei ole tällä kertaa vastaanottoja.

- Hartolassa pidetyssä kuulopäivässä oli mukana kuntoutussihteeri **Johanna Juola**. Paikalla oli lähes 60 ihmistä ja paljon avuntarvitsijoita.

Huoli kuuluu ikääntymisestä.

- Kohta ei tahdo jaksaa. Porukkaa pitäisi saada nuorentumaan ja uusiutumaan. Sama ongelma on kaikissa muissakin yhdistyksissä, Järvinen toteaa.

- Tämän päivän nuoret tulevat teknisten laitteiden kanssa hyvin toimeen ja he ovat teknisesti koulutautuneet. He eivät välttämättä tarvitse apua, Honkanen lisää.

Heinolan terveyskeskuksen asiakaspalvelusta voi varata ajan kuulohoitajalle, joka auttaa kuulolaitteen käyttöön liittyvissä ongelmissa. Laite lähetetään Lahteen välittömästi, jos siinä ilmenee vikaa.

PUHE KÄÄNTYY 1970-luvulle.

- Harrastimme paljon yhdessä. Teimme as-

karteluja; joulumyyjäisten lisäksi osallistuimme pääsiäismyyjäisiin muutaman kerran. Olin 38-vuotias, kun tulin yhdistystoimintaan ja nuorimmaiseni oli silloin vuoden vanha. Olin mä vissiin vähän nuori, Leila nauraa.

- Junnasin kauan ennen kuin liityin jäseneksi. Kävin silloisessa Kuulonhuoltoliitossa ja siellä pyydettiin, että ota yhteyttä paikallisyhdistykseen. Kynnys oli korkea. Odotin kaksi vuotta. Kun menin yhdistykseen, tunsin sen heti omakseni. Kokoonnuimme viikottain, Irma kertoo.

Kauko Aho on yhdistyksen perustajajäsen vuodelta 1972.

- Alussa oli parikymmentä mukana. Järjestötoiminta oli yleisesti vireämpää, Aho muistelee.

Järvinen on laskenut muutamia vuosia sitten jäsenten keski-ikäsi yli 70 vuotta. Hän otaksuu sen olevan nykyisin korkeampi. Viisikymppisiä on jäsenenä pari-kolme.

YHDISTYS rahoittaa toimintansa jäsenmaksujen lisäksi myyjäisillä, kahvirahalla ja keräyksillä.

Kaupungin järjestöavustukseen toimijat ovat tyytyväisiä.

- Parhaimpina vuosina olemme saaneet yleisavustusta 1 500 euroa, nyt olemme saaneet tonnin pintaan, Rannanpiha toteaa.

Toimijoita huolestuttaa, jos heti mitataan rahassa, onko jäsenmaksusta vastinetta.

- Helpolla vetäydytään pois toiminnasta, jos ei saa konkreettista käteen. Olen vedonnut siihen, että jäsenyydestä on hyötyä: kuulolähipalvelu on ilmaista. Kesäretki on jäsenille joka kesä maksuton. Pelkästään siitä saa jo oman osuuden jäsenmaksusta takaisin, Järvinen vetoaa.

VANHEMPI VÄKI tuntee yhdistyksen paikkakunnalla.

- Työikäisillä ja nuorilla taitaa olla heikko tietämys yhdistyksestä, tulee yhdestä suusta.
- Minut ainakin tunnetaan! Leila heläyttää.

TOIMIJAT NOSTAVAT esille vaikuttamistyön. Kaikilla ei ole oikeus tasavertaiseen tiedonsaantiin tämän päivän yhteiskunnassa muiden tv-katsojien kanssa.

- Liitto on saanut paljon aikaan. Tekstitys on jo aika monessa ohjelmassa. Harmittaa vanhojen suomalaisten elokuvien äänitystekniikka, kun äänenvaihtelut ovat niin suuria. En viitti elokuvia enää kattookaan, Leila sanoo topakasti.

Pekka Virtanen kantaa huolta urheiluohjelmien selostuksista. Jos selostus tulee avoimesta tilasta, kuulokojeella voi olla vaikea erottaa puhetta taputusten ja hälyn seasta. Lasikoppiin ei onneksi ulkopuolinen melu kantaudu.

- Monta kertaa on suututtanut, hän sanoo.
- Silloin kuulee hyvin, kun **Antsa Mertaran**-ta selostaa, Jorma sanoo.

Yhdistysväki painottaa, että puhetekniikan

HEINOLAN KUULO RY

- Kaakkois-Suomen kuulopiirin yhdistys
- perustettu 1972
- jäseniä 120
- toimialue Heinola, Sysmä ja Hartola
- puheenjohtaja Jorma Rannanpiha
- kokoontumiset seurakuntakeskuksessa
kuukauden toinen torstai klo 13

koulutus olisi monelle ammattilaiselle tarpeellinen.

MIKSI OLET mukana Heinolan Kuulossa?

- Auttamisenhalu! sanoo työuran palomiehenä tehnyt Virtanen.

- Olen ollut mukana kolme vuotta. Porukassa on tietynlainen kiva henki, puheenjohtaja Rannanpiha sanoo.

- Auttamisenhalu on minullakin. Olen toiminut lapsityöntekijänä, minulla on omia lapsia ja lapsenlapsia, vieraita lapsia olen hoitanut. Ikä alkaa painaa. Toimin nyt omaishoitajana. Mukana olen niin paljon kuin suinkin, sanoo 20 vuotta puheenjohtajan nuijan vartta heiluttanut Järvinen.

- Muiden tapaamiset, seura ja vuorovaikutus ovat mieleeni, kehuu Irma.

- Sain alkusysäyksen korvalääkäri Taskiselta. Olen saanut paljon tietoa ja apua kuuloongelmaani, sanoo harrastusmielessä viikonloppuisin ja arkivapaina torvisoittokunnassa ja harmonikkaa näppäillyt Aho.

Yhdistyksen hallituksessa on toinenkin muusikko, Honkasen Heikki.

- Kuulonsuojaimia ei ollut 1960-luvulla metsäskareissa. Olin välissä töissä autokorjaamossa ja sen jälkeen

sairaalan teknisessä huollossa. Väittäisin, että harmonikkamusiikkikin on kuuloani rasittanut. Aika kovaa se on soinnut, kun 11 kesää peräkkäin soitimme VR:n Asemamaksiinilla. Kojetta en käyttänyt.

- Kuuloyhdistyksen toiminnassa olen ollut kuutisen vuotta. Näen yhdistyksen erittäin tarpeellisenä. Minulla on arjessani paljon järjestötoimintaa. Harmonikansoitto työllistää, kun käyn lauluja ja kuoroja säestämässä.

Haastattelu on ohi ja aurinko pilkistää pilvien takaa. Heinolan puuhakas väki asettuu lopuksi yhteiskuvaan.

Nykyinen puheenjohtaja Jorma Rannanpiha ja aiempi pitkäaikainen puheenjohtaja Leila Järvinen.

Tekeminen yhdistää ihmisiä

Yhteinen tekeminen on jaettua ideologiaa tärkeämpää. Näin sanovat Aktiiviset seniorit ry:n puheenjohtaja Leena Vahtera ja Roska päivässä -liikkeen vetäjä Tuula-Maria Ahonen.

Yhdessä tekemisen muodot moninaistuvat. Tapahtumat ja tempaukset keräävät parhaimmillaan massoittain osallistujia nopeallakin valmisteluajalla. Osa niistä – esimerkiksi Siivouspäivä ja Ravintolapäivä – on vakiinnuttanut ajankohtansa vuodenkierrossa ja saa liikkeelle toistuvasti sekä uskollisia osallistujia että ensikertalaisia. Muita esimerkkejä uusista yhteisöllisyyden ja yhteisen tekemisen muodoista löytyy löyhistä, kerta kerran jälkeen uusista ihmisistä muodostuvista verkostoista aina yhteisöihin, jotka sitoutuvat toimimaan tiiviisti ja pitkäjänteisesti.

YHTEISÖLLINEN ASUMINEN sellaisena, kuin se monissa tämän hetkissä kaupunkisuunnitteluprojekteissa toteutuu, sallii elämän sisältöjen ja tapojen pysymisen yksityisinä ja muiden arjesta erillisinä. Tilan jakaminen synnyttää yhteistyötä, muttei pakota luopumaan omista tavoista. Yhteisöllisyyteen sitoutuminen ja mahdollisuus määritellä oman sosiaalisuutensa rajat itse ovat olemassa rinnakkain.

Yksi esimerkki yhteisörakentamiseen erikoistuneesta yhdistyksistä on Aktiiviset seniorit ry. Yhdistys tuo Suomeen yhteistyöhön perustuvaa asumisen mallia ikääntyville. Tähän mennessä se on suunnitellut kaksi yhteisöllistä senioritaloa Helsinkiin. Niistä ensimmäinen, Loppukiri, valmistui Arabianrantaan vuonna 2006. Tänä kesänä asukkaista täyttyi puolestaan Kalasataman Kotisatama.

Leena Vahtera on yksi noin kahdeksastakymmenestä Kotisatamaan kesällä muuttaneesta. Puolisonsa kuoleman jälkeen ja äitinsä vanhenemista seurattuaan hän alkoi miettiä omaa elämäntilanteaan. Uusi tilanne herätti kontaktittomuutta ja yksinäisyyttä koskevia pelkoja. Niiden toteutumisen estämiseksi Vahtera päätti luoda itselleen uutta elämänpiiriä. Hän muisti Aktiiviset seniorit ry:n nimen Loppukiriä käsitelleistä uutisista, etsi yhdistyksen tiedot ja liittyi siihen vuonna 2010. Kotisataman suunnittelu alkoi vuonna 2011, ja vuonna 2012 Leena Vahtera valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi.

Vahteran mukaan yhteisöllisyys on yksinäisyyden vastakohta. Yksinäisyys ei kuitenkaan tarkoita samaa kuin yksinolo eikä yhteisöllisyys samaa kuin sosiaalisuus.

– Yhteisöllisyys on yhtä kuin yhdessä tekeminen, arkitiekeminen. Ilmiötä on turhaa ideologisoida tai psykologisoida, sillä niin yksinkertaista se on, Leena Vahtera määrittelee.

Roska päivässä -liike sai Helsingin kaupungilta luvan maalata muutamaan roskikseen Pohjois-Haagan yhteiskoulun takana.

Vahteran mukaan yhteisöllisyys vaatii yhteistä tilaa ja sopimuksen siitä, mitä siellä tai sille tehdään. Kotisatamassa yhteisten tilojen – esimerkiksi ruokalan, keittiön, kattokerroksen saunatilojen, kirjaston, verstaan ja vaatehuoltohuoneiden – pinta-ala on yhteensä noin 500 m². Arkista yhteistyötä on niiden siivous sekä arki-iltojen päivällisen valmistaminen kesätaukoa lukuun ottamatta. Yhteiset työt on kirjattu asukassopimukseen, jonka jokainen taloon muuttava allekirjoittaa.

HIETANIEMEN UIMARANNAN hiekasta pisti lasinsiruja ja tupakantumpeja. Suurin osa ranta-ajanviettäjistä makoili roskien päälle levitetyillä pyyhkeillään kuitenkin huolettomasti. Tuula-Maria Ahonen alkoi sen sijaan kerätä lasinsiruja perheensä kanssa ja kysyi itseltään, miten saisi ihmiset välittämään lähiympäristöstään. Neljän vuoden alitajuisen kypsyttelyn jälkeen vuonna 2000 syntyi Roska päivässä -liike.

Roska päivässä -liikkeeseen sitoutuminen ei perustu sopimukseen vaan on omantunnon kysymys. Osallistumista ei valvota. Liikkeeseen identifioituvat keräävät omaehtoisesti ympäristöstään roskia. Sen lisäksi liikkeen vetäjä **Tuula-Maria Ahonen** käy puhumassa varsinkin kouluissa ja muissa oppilaitoksissa sekä järjestää miniroskistyöpajoja. Miniroskis on liikkeessä syntynyt innovaatio: taskukokoinen, ilmatiivis, käytössä pitkäikäinen purkki, johon kehoitetaan sulkemaan esimerkiksi tumpit ja purukumit. Miniroskikseksi kelpaa esimerkiksi diabeetikon koeliuskapurkki tai filmipurkki, joka sitten tuunataan vaikkapa lehtileikekuvalla tai tarralla.

Tuula-Maria Ahonen uskoo liikkeen Facebook-sivuilla kerrotun perusteella, että suurin osa liikkeeseen kuulu-

vista kerää useamman kuin yhden roskan päivässä. Hän on kuitenkin myös kuullut jäsenistä, jotka eivät suostu keräämään omaa, yhden roskan osuuttaan enemmän.

– Eräs jäsen sanoi minulle, että jos jokainen keräisi yhden roskan, päivittäin kerättäisiin viisi miljoonaa roskaa. Hän ei periaatteessa suostu tekemään omaa osuuttaan enempää, koska on niin monia, jotka eivät tee mitään.

YKSITTÄISTEN JÄSENTEN työmäärän pitäminen aisoissa voikin olla sujuvan yhteistoiminnan tärkein edellytys. Jokaisesta yhteisöstä ja kansalaisliikkeestä löytyy aktiiveja, joilla on taipumusta kasata töitä itselleen. Kotisatamassa aktiivisimpien jaksamisesta huolehditaan hajauttamalla yhteiset tehtävät mahdollisimman pieniin osiin. Yksittäisten tehtävien vaatimattomuus takaa myös sen, että asukkaat pystyvät osallistumaan yhteisiin töihin kunnostaan riippumatta.

– Tänne muuttavien ei tarvitse olla nuoria eikä terveitä. Riittää, että asukas on taloon muuttaessaan tarpeeksi hyvässä kunnossa osallistuakseen, Leena Vahtera selittää.

Kotisataman yhteiset työt hoidetaan työryhmissä, joissa on jokaisessa viisi nimettyä vastuuhenkilöä. ”Siisti” on vastuussa yhteisten tilojen siivouksesta, ”Chef” on puolestaan työryhmän keittiöpäällikkö. Työryhmäjako tehdään klikkiytymisen estämiseksi välillä uudestaan.

Tuula-Maria Ahonen selittää Roska päivässä -liikkeen suosiota taas sillä, että yhteistä hyvää edistävä toiminta on niin helppoa yhdistää omaan, jokapäiväiseen elämään.

– Roskia voi kerätä silloin, kun se tuntuu sopivalta, eikä kukaan ole käyttämässä osallistumisen määrää tai tapaa. Omaehtoisuus on avain liikkeen suosioon.

Roskaliikkeen jäsenten ikäjakauma onkin 1–101 vuotta, ja liikkeeseen kuuluu myös koiria.

Kotisataman yhteistyömallista asumista ja Roska päivässä -liikettä yhdistää se, että tehtävät ovat hyvin konkreettisia, mutta niiden toteuttamisen tapaa ei kontrolloida eikä toiminnan valvontaa ole keskitetty. Kotisatamassa Aktiiviset seniorit ry ei puutu asumiseen ja talon yhteisiin töihin enää muuton jälkeen, vaan yhteisö luo tarvitsemansa tuen ja ratkaisee asumiseen tai yhteistyöhön liittyvät ongelmat itse. Tuula-Maria Ahonen taas kehottaa Roska päivässä -liikkeen jäseniä viemään

itse aloitteitaan ja ehdotuksiaan eteenpäin vaikkapa liikkeen nimissä. Tähän mennessä liikkeen jäsenet ovat esimerkiksi hakeneet ja saaneet lähialueilleen lisää roska-astioita. Sekä Vahteran että Ahosen mielestä onkin tärkeää, ettei yhteiseen tekemiseen liity agitointia tai esimerkiksi yhdistyksen arvojen puolesta kampanjointia. Sen sijaan ihmisille pitää antaa tilaisuus osallistua yhteiseen tekemiseen mahdollisimman helposti.

TEHOKKAIN TAPA saada uusia ihmisiä mukaan toimintaan lienee sen tekeminen mahdollisimman näkyväksi.

– Omalla esimerkillä opettaminen on tehokkainta, Tuula-Maria Ahonen sanoo.

Roska päivässä -liike kasvaa tehokkaasti myös mediajulkisuuden ansiosta ja Facebookissa. Jäseniltä toivotaan, että he kutsuvat liikkeeseen mukaan ainakin yhden uuden ihmisen, mutta monet lähettävät Facebook-kutsun kaikille kavereilleen. Ahonen muistaa esimerkiksi koiranomistajan, joka kutsui liikkeeseen yli sata muuta koiranomistajaa kun hänen lemmikkinsä oli astunut toistamiseen lasinsiruun.

Aktiiviset seniorit ry:n itsetarkoituksellinen päämäärä on nimenomaan tehdä yhteistyöhön perustuvaa asumismallia näkyväksi – esimerkiksi jäsenmäärä on yhdistyksen näkökulmasta triviaali asia. Näkyvyyttä hankitaan sallimalla Kotisatamassa nyt, sen alkuaikoina, mitkä tahansa vierailut. Loppukiri sai valmistuttuaan osakseen paljon kansainvälistäkin huomiota, ja asumismuotoa kohtaan osoitetaan kiinnostusta yhä useammista suunnista. Kun vielä Loppukiriä rakennettaessa Helsingin kaupunki suhtautui hankkeeseen epäluuloisesti, niin Kotisataman suunnittelussa kaupunki oli jo innokkaana osapuolena.

– Nyt Helsingin kaupunki tukee myös kolmannen tontin myöntämistä. Asennemuutos on pitkälti yhdistyksen ansiota, sanoo puheenjohtaja Leena Vahtera.

Tuula-Maria Ahosen mukaan yhteinen tekeminen sitouttaa toisaalta ihmisiä toimimaan yhdessä myös muilla tavoilla.

– Kokouksen tai palaverin voi pitää kävellen. Siinä samalla voi kerätä roskia. Kun ihmiset kiinnittävät huomiota ympäristöönsä ja joutuvat kyykistelemään eivätkä voi vain pysytellä korkeuksissaan, syntyy myös keskustelulle parempi ilmapiiri.

KOTISATAMAKIN SAA JATKOA

Kotisatama valmistui Helsingin Kalasatamaan kesällä 2015. Talossa on 500 m² yhteisiä tiloja ja 63 asuntoa, joiden koko vaihtelee 38,5 ja 77 m² välillä. Suurin osa taloon muuttaneista on yksin asuvia naisia; pariskuntia Kotisatamaan muutti 15. Vapautuvia asuntoja tarjotaan ensisijaisesti Aktiiviset seniorit ry:n jäsenille.

Tällä hetkellä yhdistys suunnittelee kolmatta yhteisötilaa Helsinkiin. Samankaltaisia projekteja toteutetaan myös muualla Suomessa.

ROSKA PÄIVÄSSÄ -LIIKKEEN NIMI KERTOO LÄHES KAIKEN

Roska päivässä -liike käynnistyi Helsingin Pohjois-Haagassa vuonna 2000 ja muuttui pian kansainväliseksi. Liikkeen pääasiallinen tarkoitus on siivota lähiympäristöä/ -ympäristöjä roskista. Roskien keräämisen lisäksi liike ennaltaehkäisee niitä erilaisin luovin innovaatioin, joita toivotaan koko ajan lisää.

Talviajan vaarallisin roska ihmisille on suklaapatukan käärepaperi. Se peittyi helposti lumeen ja on hyvin liukas.

Tietäen, tukien ja yhdessä toimien

Järjestökeskuksia on Suomessa kaikkiaan kolmattakymmentä. Keskusten toiminnat rakentuvat paikkakunnan ja kuntien tarpeiden perusteella. Kansalaisareena ylläpitää rekisteriä Suomessa toimivista matalan kynnyksen kohtaamispaikoista. Niitä on kaikkiaan yli 200.

Järjestökeskukset ja kohtaamispaikat antavat monia mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen.

Keskuksilla on tarjolla tiedotus- ja koulutustoimintaa, teemapäiviä ja luentoja hyvinvointiin ja terveyteen liittyvistä teemoista. Joku voi tarvita ohjausta ja neuvontaa arkielämässä selviämiseen, jaksamiseen on tarjolla vertaistukea ja asiantuntija-apua.

Kuuloviesti kysyi kolmelta järjestökeskukselta, mitä heille kuuluu.

1. Milloin talonne aloitti toiminnan? Montako toimijaa on talossa?

2. Millaista toimintaa talossa järjestetään?

3. Keskeiset hyödyt yhdessä toimimiseen?

4. Onko mahdollisia haittoja?

5. Ovatko paikkakunnan kuulovammaistoimijat mukana? Käyttävätkö he tiloja, mihin tarkoitukseen?

6. Onko mukana olevilla yhdistyksillä/järjestöillä yhteistä toimintaa?

7. Miltä näyttää tulevaisuus?

7. Kolomonen toimii vuokratilassa, ja talo tullaan lähivuosina purkamaan, joten uuden tilan etsintä on käynnissä. Uhka on myös rahoituksen järjestäminen, toimintamme on Ray:n Ak-avustuksen ja palvelumyyntin varassa, esim. kaupunki ei avusta mitenkään. Yhdistyksen laaja jäsenistö on vahvuus.

Espoon Järjestöjen Yhteisö EJY ry
Kehittämispäällikkö **Janne Kareinen**
Kansalaistoiminta Unelma

1. Espoon Järjestöjen Yhteisö EJY ry:n toiminta käynnistyi 2004 ja ”järjestötalon” eli nykyisen Unelma Tapiolan toiminta käynnistyi 2009. Tällä hetkellä 14 eri järjestöllä on vuokrattuja tiloja Unelma Tapiolassa ja 13 järjestöä järjestöhotellissa. Lisäksi tilaa käyttää lukuisat muut järjestöt, Espoon kaupunki ja Espoon seurakunnat.

2. Unelma Tapiolassa on monimuotoista toimintaa. Tällä hetkellä mm. kokouksia, vertaistukea, koulutuksia, harrastuskerhoja, luentoja, hengailuiloja ja monenlaisia tapahtumia, neuvontaa ja edullinen lounaskahvila. Toimintaa kehitetään parhaillaan ja tarkoitus on ottaa uusi osallistuttava toimijoita ja ihmisiä tasavertaisesti törmäyttävä toimintamalli käyttöön kokonaisuudessaan vuoden 2016 alussa.

3. Luontaisa verkostojen syntyminen, vaikuttavuuden merkittävä lisääntyminen ja yhteis- kehittelyn ja toteuttamisen luomat uudet kokonaisuudet. Yhteistoiminta mahdollistaa luontevan toiminnan kaupungin ja seurakuntien kanssa, tekee toimintaa laajemmin näkyväksi ja säästää resursseja ja poistaa päällekkäisyyksiä.

4. Vaikea keksiä äkkiä toiminnasta seuraavia haittoja.

5. Espoon Kuuloyhdistys ry:n toimistotilat sijaitsevat Unelma Tapiolassa. Tiloja käytetään monimuotoisesti. Lisäksi toimistosta myydään esimerkiksi kuulokojien tarvikkeita.

Järjestötalo Kolomonen, Savonlinna
Yhteyspäällikkö **Erja Järvisalo**

1. Järjestötalo Kolomonen aloitti toimintansa vuonna 2002 ja Savonlinnan Seudun Kolomonen ry rekisteröityi yhdistykseksi v. 2007. Yhdistyksessä on tällä hetkellä 156 jäsenyhdistystä ja jäseniä on kaikista yhdistyskategorioista. Järjestötalossa on toimistotilat 10 yhdistykselle.

2. Talossa on kaksi nykyaikaisilla av-laitteilla ja varustettua kokoontumistilaa varattavissa jäsenyhdistysten ja muiden kansalaistoimijoiden käyttöön. Käytettävissä on myös hyvin varustettu pienkeittiö. Monet yhdistykset kokoontuvat säännöllisesti talossa (pitävät kokouksiaan ja kerhojaan) ja talossa järjestetään myös kansalaisiltoja ja koulutustilaisuuksia.

3. Yhdessä toimiessa tietoisuus toisten toiminnasta lisääntyy, päällekkäisyys vähenee, tiedonvälitys tehostuu.

4. Mitään haittoja ei ole tullut esiin.

5. Savonlinnan Kuulo ry osallistuu vaihtelevasti yhdistysten yhteisiin palavereihin ja tapahtumiin, yhdistys on Kolomosen jäsen kylläkin.

6. Yhteistä toimintaa on monenlaista esim. Yhdistysten kevät- ja joulukokoukset, hyvinvointikeskustelut syyskuussa ja joulumyyjäiset joulukuussa. Teemata-pahtumia järjestetään ajoittain ja yhteisiä koulutuksia. Joillakin yhdistyksillä on yhteisiä retkiä ja kerhoja yms. Kolomonen organisoii myös yhdistysrypästelyä eli kokoa samantyyppisiä yhdistyksiä yhteistyöhön.

6. Järjestöillä on paljon yhteistä toimintaa, esimerkiksi vaikuttamiseen, hankkeisiin, tapahtumiin, tiedottamisen ja koulutuksiin liittyen. Verkoston laajuus on niin kattava (yli 150 eri jäsenyhteisöä) että se mahdollistaa hyvin vaikuttavan ja laajan yhteistoiminnan esimerkiksi Espoon kaupungin kanssa.

7. Tulevaisuudessa on nähtävissä että järjestöjen rooli ja vaikuttavuus tulevat kasvamaan niin hyvinvointipalveluiden kuin hyvinvointivaikutusten osalta. Espoon järjestöjen Yhteisö EJY:n rooli verkostomaisen järjestötoiminnan käynnistäjänä ja edistäjänä tulee myös vahvistumaan ja monipuolistumaan.

Espoo-päivän tapahtuma: Talo täynnä toimintaa!

Seinäjoen Järjestöalo Toiminnanjohtaja **Riitta Vatanen**

1. Yhteisöjen Yhdistys ry:n hallinnoima Järjestöalo aloitti toimintansa 16 vuotta sitten. Rahoittajina ovat RAY, Seinäjoen kaupunki, Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri ja yksittäiset naapurikunnat. Lisäksi Paula Risikko luovutti 2010 syntymäpäivärahansa, yli 20 000 € järjestöalo yhdistysten toiminnan tukemiseen sekä vapaaehtoisten ja työntekijöiden jaksamisen tukemiseen. Perustimme Paula Risikon rahaston, josta vuosittain palkitsemme vuoden vapaaehtoisen, vuoden yhdistyksen ja vuoden työntekijän stipendillä. Järjestöalossa toimii saman katon alla 23 sosiaali- ja terveysalan järjestöä. Vakituista henkilökuntaa talossa on 24 sekä 6 henkilöä vuosittain palkkatuella, yhteensä 30.

2. Järjestöalo palvelee koko Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueen väestöä. Talo toimii palvelukeskuksena (terveys- ja hoitopalvelut): maksutonta palveluohjausta eri-ikäisille asiakkaille ajanvarauksella sosiaaliohjaajan opastuksella esim. erilaisten hoitotukihakemusten täytössä, valitusten laatimisessa ja työkyvyttömyyseläkehakemuksissa. Sosiaaliohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin sosiaaliamiehen kanssa. Palvelukeskus perustettiin tiloihimme v. 2012. Annamme tietoa, ohjausta ja neuvontaa eri sairauksien ennaltaehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa. Sopeutumisvalmennuskursseja on (4-5 kurssia/v) eri-ikäisille pitkäaikaissairaille ja omaisille, kurssia järjestetään myös eläkeläisille, joilla on yksinäisyyttä. Talossa on keskitetty tukihenkilövalitys, eli palkattu työntekijä kouluttaa itse ympäristökunnissa tukihenkilöitä alueen väestön tarpeisiin ja vertaistukiryhmiä. Järjestämme

yhteistyössä eri järjestöjen kanssa erilaisia koulutuksia, kursseja, ryhmiä ja tapahtumia sekä erilaisia yleisö- ja asiantuntijaluentoja. Tiloihmissa on esillä taidenäyttelyitä. Ulkopuolisille vuokraamme koulutus- ja kokoustiloja. Talossa on oma kahvio, jossa on palkkatuella palkattu työntekijä.

3. Voimavarojen yhdistäminen, erilaisen osaamisen jakaminen ja taloudellinen säästö (esim. eri yhdistysten yhdessä järjestämä yhdistys- ja tukihenkilökoulutus).

Keskeinen sijainti Seinäjoen ydinkeskustassa. Saman katon alla on useampia yhdistyksiä, joten asiakas saa samalla käynnillä apua useammasta yhdistyksestä, jos siihen on tarvetta. Yhdistykset myyvät tuotteita, mm. kuulokojeiden paristoja, adresseja, ruokareseptikirjoja (keliaakia) ja erilaisia oppaita.

4. Ainoa haitta talossamme on, ettei ole hissiä (2. kerroksinen talo), mutta onneksi luiskaa pitkin pääsee ylätasanteelle ja suoraan sisään tiloihimme. Parkkipaikoja on myös liian vähän.

5. Kuuloyhdistykset järjestävät omat kokouksensa ja tilaisuuksiaan tiloihmissa (Etelä-Pohjanmaan Kuulo ry & Länsi-Suomen kuulopiiri).

6. Paljon teemme yhdessä; järjestämme yhteisiä koulutuksia liittyen esim. yhdistystoimintaan, viestintään ja tiedottamiseen, tukihenkilö- ja kokemuskouluttajakoulutukseen jne. Yhteisiä yhdessä vuosittain toteuttamia tapahtumia ovat mm. Leppoisa Lenkki, koko kesän kestävä lauluillat Kampusrannassa, vapaaehtoisetsut, olemme erilaisissa messutapahtumissa esillä yhdessä, järjestöextriimi yhteistyössä Seinäjoen Ammattikorkeakoulun kanssa ja paljon muuta...

7. Tulevaisuus näyttää hyvältä. Järjestöalo on löytänyt paikkansa ja avustavat tahot (RAY, kaupunki ja E-P:n sairaanhoitopiiri) ovat antaneet meille positiivista palautetta työstämme ja toiminnastamme ja kokevat meidät tärkeäksi linkiksi asiakkaan hoitopolulla. Olemme kokeneet näiden vuosien aikana, että yhdistystoimintaa arvostetaan ja tunnustetaan tänä päivänä jo huomattavasti enemmän kuin silloin kun aloitimme toimintamme. Kehitämme jatkuvasti toimintaamme ja haemme uusia avustuksia uusille hankkeille. Tärkeää on, että alueen väestö löytää jatkossa vielä paremmin yhdistysten palvelut ja toiminnan. Olemmehan ihmisten arkielämässä jaksamisen tukijoita, annamme ja kehitämme palveluita, joihin julkisen sektorin resurssit eivät riitä, eikä joissain tapauksissa osaaminenkaan. •

Torstaina 3. joulukuuta vapaaehtoistyö ja vapaaehtoiset näkyvät erityisesti, kun Suomessa vietetään Vapaaehtoisten päivää
www.kansalaisareena.fi/vapaaehtoistenpaiva

Vammaisten maahanmuuttajien määrä kasvussa

Suomeen on saapunut syksyn aikana ennätysmäärä turvapaikanhakijoita. Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilman koordinaattori Johanna Warius kertoo, ettei tulijoiden määrän kasvu ole heijastunut toistaiseksi heidän toimintaansa. Asiakasmäärä saattaa kuitenkin kasvaa lähikuukausina.

– Turvapaikkahakemuksen käsittely voi kestää jopa vuoden, joten kasvu tulee näkymään meillä viiveellä. Meille asiakkaat tulevat enimmäkseen terveydenhuollon ja sosiaalityöntekijöiden kautta, Warius kertoo.

Parin viime kuukauden aikana Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden joukossa on vain vähän fyysisesti vammaisia henkilöitä. Wariuksen mukaan matkat ovat hyvin vaativia ja esimerkiksi liikuntavammaisten on vaikea selvitä matkasta itsenäisesti.

– Perheissä mietitään tarkkaan, kuka matkaan lähtee. Nuorten miesten suuri määrä joutuu muun muassa siitä, että heillä on parhaat mahdollisuudet selvitä matkasta. Lähtijöitä on paljon, sillä tällä hetkellä esimerkiksi Turkissa olevat pakolaisleirit ratkeilevat liitoksistaan.

Mielenterveysongelmaisia on turvapaikanhakijoiden joukossa Wariuksen mukaan paljon.

– Vakavat ja pitkäaikaiset mielen sairaudet vaikuttavat elämään vammauttavasti. Monilla nyt tulevista henkilöistä on vakavia traumape räisiä mielenterveysongelmia.

Kuulovammaisia asiakkaita ei tukikeskus Hilman toiminnassa ole ollut mukana viime vuosina käytännössä ollenkaan.

– Meillä on vuosittain noin 80 eri tavoin vammaista asiakasta. Se voi vaikuttaa pieneltä määrältä, mutta monet tapaukset ovat työllistäviä ja vaativat useita tapaamisia ja taustatyötä.

Warius arvioi, että esimerkiksi viittomakieli aiheuttaa omat haasteensa turvapaikan käsittelyprosessissa. Vaikka viittomakielen tulkki saataisiinkin paikalle, kansainvälisten viittomien ymmärtäminen voi olla haasteellista. Useat turvapaikanhakijat ovat lisäksi luku- ja kirjoitustaidottomia, mikä vaikeuttaa kommunikointia. Vammaisuuteen liittyy usein häpeää, joka on voinut jo lähtömaassa johtaa eristäytymiseen ja ääritapauksissa jopa perheen sisäisen viittomakielen kehittymiseen.

TÄLLÄ HETKELLÄ vastaanottokeskuksissa on Wariuksen mielestä liian vähän tietoa siitä, mitä erityisjärjestelyjä vammaisuus vaatii. On yleistä, että turvapaikanhakijat saattavat pelätä vammansa esiin tuomista, sillä pelätään kielteistä vaikutusta turvapaikkapäätökseen.

Warius muistuttaa, että turvapaikka on vain yksi peruste oleskeluluvalle. Usein maahan muutetaan perhe-, työ tai opiskelusyistä. Tällöin henkilön saamat palvelut määrittyvät sen mukaan, katsotaanko asuminen pysyväksi, eli onko henkilölle rekisteröity kotikunta Suomessa. Turvapaikanhakijoilla sen sijaan on rajal-

liset oikeudet: he ovat oikeutettuja ainoastaan välttämättömiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Apuvälineet saadaan yleensä vastaanottokeskuksen sosiaalityöntekijän tekemän tarveharkinnan perusteella.

– Nykytilanteessa on paljon korjaamisen varaa. Toivon, että esimerkiksi näkövammaiset turvapaikanhakijat saavat vastaanottokeskuksessa automaattisesti ainakin valkoisen kepin.

Pysyvästi maassa asuvilla vammaisilla maahanmuuttajilla on oikeus Kelan etuuksiin. Tietyissä etuuksissa on kuitenkin asumisaika-vaatimus. Esimerkiksi vammaistuen ja takuueläkkeen saaminen edellyttää kolmen vuoden asumista maassa.

– Olen huolissani hallituksen selvityksistä, voiko turvapaikan saaneille myöntää heikommät sosiaalipalvelut kun muille maassa asu-

ville. Perustuslain mukaan kaikille Suomessa oleskeleville kuuluvat lähtökohtaisesti samat oikeudet.

Tulevaisuudessa myös järjestöjen roolia pitäisi Wariuksen mukaan kasvattaa:

– Järjestöt pitäisi ottaa aktiivisesti mukaan maahanmuuttoon liittyviin toimintoihin. Myös asiakkaita tulisi ohjata tarvittaessa järjestöiden palveluihin.

Turvapaikanhakijoiden määrän odottamaton kasvu on herättänyt julkisuudessa voimakasta keskustelua niin maahanmuuton puolesta kuin vastaanakin. Hilman toimintaan ei ole kuitenkaan Wariuksen mukaan kohdistunut kriittistä palautetta. Warius toivoo, että maahanmuuttajiin suhtauduttaisiin avoimesti:

– Pidetään mieli avoimena uusien tulijoiden suhteen ja kohdataan ihminen ihmisenä. •

Zhanna opiskelee suomea ja viittomakieltä

Zhanna muutti Venäjältä Suomeen viisi vuotta sitten mentyään naimisiin suomalaisen miehen kanssa. Tänä syksynä hän aloitti opinnot maahanmuuttajalinjalla huonokuuloisille Kuurojen Kansanopistossa.

– Olen aiemmin opiskellut vuoden ajan suomen kieltä. Minun on kuitenkin vaikea kommunikoida puheella ja viittomakieli tuntui hyvältä vaihtoehdolta, Zhanna kertoo.

Zhannan molemmat vanhemmat ovat kuuroja ja hänen poikansa on vastikään saanut sisäkorvaistutteen. Kommunikointi kotona tapahtuu sekä venäjänkielisellä viittomakielellä että puheella. Kuulokojetta Zhanna kertoo käyttävänsä ainoastaan ajoittain sen aiheuttaman epämukavuuden takia.

Zhanna korostaa, että Suomessa toimimista helpottaa olennaisesti kielitaito. Lähtökohtaisesti hänen mielestään ihmisten kanssa toimeen tuleminen on kuitenkin helppoa.

– Suomi on rauhallinen paikka ja täällä ihmiset ovat ystävällisiä.

Zhanna pitää tärkeänä kielien opettelua jo etukäteen, kun harkitsee muuttoa uuteen maahan. Muutto voi tulla kuitenkin yllättäen, eikä val-

mistautumiseen ole aina mahdollisuutta.

– En koskaan varsinaisesti ajatellut muuttavani Suomeen.

Zhannan mukaan tarvitaan erityisesti lisää tietoa siitä, mihin pitäisi ottaa yhteyttä, jos tarvitsee apua, esimerkiksi tulkkausta. Tietopaketin tulisi olla henkilön omalla äidinkielellä.

– Ennen kaikkea pitäisi saada tietoa laeista: mitä Suomessa voi tehdä ja mihin on oikeus. Olen asunut Suomessa viisi vuotta, mutten vieläköön täysin tiedä, mitkä ovat oikeuteni.

Zhanna kertoo käytännön esimerkin tiedon puutteen: lapsen kuntoutusohjaaja huomasi kotikäynnillä, ettei Zhanna kuule ovikellon ääntä.

– Kuntoutusohjaaja kertoi, että minulla on oikeus saada hälytysjärjestelmä kotiini. En aiemmin tiennyt lainkaan tällaisesta mahdollisuudesta saada apuvälineitä.

Zhannan mukaan täysin

kuuroille ulkomaalaistaustaisille henkilöille haaste on, ettei oman äidinkielen viittomakielen tulkkeja ole saatavilla. Zhanna peräänkuuluttaakin enemmän paikkoja, joissa voisi opiskella suomalaista viittomakieltä. Opiskelumahdollisuuksia tulisi suurten kaupunkien ohella olla myös pienillä paikkakunnilla. •

Kiertävä reportteri kohtaa matkatessaan monia tuttuja kasvoja julkisuudesta ja kyselee mitä heille kuuluu ja kuinka he huoltavat kuuloaan.

Kuuluvuus kunniaan!

Runoilija Heli Laaksosella on tuntumaa huonokuuloisuudesta lähipiirissään. Hän kantaa huolta myös omasta kuulostaan. Hyvä akustiikka ja kuuluvuus ovat Laaksoselle niin tärkeitä, että isoille kiertueille hän palkkaa äänialan ammattilaisen mukaan. Lokakuussa Laaksonen kulki pitkin Suomea *Keskikokoisen Perunannostokiertueen* merkeissä.

Suosittu lounais-suomalainen murrerunoilija oli esillä kesällä 2015 YLE:llä esitetyssä omassa tv-ohjelmassa *Helil kyläs*. Keskusteluohjelmassa vierailivat mm. muusikko **Lauri Tähkä**, tähtitieteilijä **Esko Valtaoja** ja valtiosihteri **Raimo Sailas**.

- Tämä meijä lounaismurre o luannostas tämmöst lyhkäst ja nopiarytmist. Sitä on tosi vaikia hirasta! Yllättävän vähän minulle saakka on kantautunut moitetta murteen vaikeudesta tai outoudesta. Voi olla, että ne, jotka eivät kestä tätä puheentapaa, kääntävät kanavaa. Ja see o juur oikke! Eräs syntymäkuuro kehui joskus, että minulla on hyvä huulio. (Muute: kerron täst enemänki *Lähtisiks föli* -kirjas, misä mul on kokonainen luku Mitä mää tiärän viittomakiälest). Yritänkin artikuloida kaikilla ääntöelimillä, vaikka innostuessani on tapana sanoa kaikki sanat päällekkäin.

Omasta ilmaisuvoimastaan hän sanoo, ettei ole kin-tuistaan kovin liikkuvaa sorttia, mutta käsien ilmaisuvoima on sitäkin laajempaa.

- Saan paljon palautetta muuttuvista ilmeistäni ja siitä, että viuhdon kaksin käsin, hän sanoo nauraen.

- Omilla runokeikoillani pidän oleellisimpana hyvää kuuluvuutta. Varsinkin isoilla kiertueilla palkkaan ammattimaisen äänimiehen laitteistoinen mukaan. Huomaan, että jotkut järjestäjät eivät anna arvoa kuuluvuudelle.

- Mikroфонia pelätään kuin suden suuta, puhutellaan koko salillista ihmisiä vienolla äänellä kainaloon supisten, että täällä tuo runoilija kohta aloittaa. Kuulen helpotuksen huokaisun yleisöstä, kun astun lavalle ja äännän mikrofonin reippaasti: PÄIVÄ KAIKIL!

1972 SYNTYNYT Laaksonen on vahvasti visuaalinen ihminen. Omaa kuuloaan hän tarkkailee, koska suvussa on ilmennyt huonokuuloisuutta.

- Äidiltäni on leikattu acusticus neurinoma (kuulohermokaasvain) ja hänen kuulonsa on toispuoleinen. Sen on parissakymmenessä vuodessa jo oppinut ottamaan jotenkin huomioon: artikuloimalla niin että kasvot nä-

kyvät, puhumalla riittävällä äänellä, käyttämällä täsmällisiä paikanmääreitä (Ei: Mää olen tääl! Vaan: Tääl eteises mää olen, kaivan yläkaapist joulukuusen valoi!)

- Isän äiti oli huonokuuloinen, mutta näki hyvin, isän isä kuuli paremmin, mutta näkö oli huonompi. Hiano pari täyrens toissias!

- Mää en kuul juur mittä! Erityisesti korvan erottelukyky on onneton. Pianon ja kitaran erotan lähinnä ulkomuodosta. Olen yrittänyt opetella tunnistamaan lintujen ääniä, mutta hidasta on! Pientä kuulonalentumaa saattaa olla oikeastikin, mutta enimmäkseen kyse on myös siitä, että olen vahvasti visuaalinen ihminen. Kuullun ymmärtäminen on aina ollut vaikeaa ja pelkään ääneen keskittyminen herpaantuu helposti. Opin silmillä – luennoillakin kirjoitan paljon ylös, että saan informaatiota talteen näköaistilla.

LAAKSONEN ylistää hiljaista kotiympäristöään, jossa hän viihtyy. Hän asuu puolisonsa kanssa hyvän lintualueen laitamilla, jonne syksyisin suurien peltoaukeiden päälle kertyy satamäärin kurkia. Niiden torvet havahduttavat säntäämään pihalle, mutta se ei ole äänellisesti lainkaan huono keskeytys Laaksosen keskittyessä kirjoittamiseen.

- Meijä huushollist hiljasemppa paikka ei ruuhka-Suamest löyry! Paksuseinäinen hirsitalo peltojen keskellä, lähin valtatie, Rauma-Tampere, on 7 kilometrin päässä. Joskus paikaltaan liikahtanut jääkaappi resonoi lattialankkuja pitkin taloa – silloin täytyy käydä hissaa-massa kaappia toiseen asentoon.

- Työn ääniä jaksaa kuunnella hyvinkin, kun tietää, että se on tärkeää ja järkevää ja vain aikansa kestävä: puimakoneen kumu, viljakuivurin humu, traktorin säksätykset ovat mukavia. Väsyttävintä on tarpeeton meteli: yliviritetyt mopot, savikiekkoammunnan läjähdykset, loppumaton siimaleikkurointi. Meillä hoidetaan pihaa pääasiassa viikatteella – osittain juuri siksi, että maailma olisi edes yhden tontin kohdalta hiljaisempi.

- Radion puheohjelmat, joihin on miksattu konemuusiikkia taustalle, tai jotka on nauhoitettu autenttisuutta hakien kilisevässä ravintolaympäristössä ovat korvalle raskaita ja pääkopalle vaikeita.

LAAKSONEN MUREHTII maailman mökää. Hän valitsee kahvilankin pitkälti hyvän akustisen ilmapiirin mukaan, varsinkin jos on tarkoitus keskustella toisen kanssa. Nykysisustukselle hän antaa kyytiä.

- Kliininen nykysisustus on kauhistus: kiiltävä kivilattia, metalliset tuolin jalat, tekstiilittömän eleettömät seinät, unohtuneet akustointilevyt tuottavat tilaan niin toivottoman kaiun, ettei tee mieli puhua eikä jaksa kuunnella.

- Kontrasti on valtava, kun täältä hipihiljaisuuden keskeltä lähtee isolle kirkolle. Autojen jarrut, kauppojen taustalaulujollotukset, mainoskailotukset, kännykkäriidat, liikennevalojen piippaukset, kahvikoneiden suora huuto, kylmäkoneiden jyrinä... Osa äänistä on luonnollisia urbaanille ympäristölle, osa pitäisi kieltää perustulaisissa.

RUNOILIJATAR suosii hiljaisia harrastuksia. Hän piirtää, maalaa, sienestää, katselee lintuja ja virkkaa mielellään.

- Mul ei juur mit olekka, ko hiljassi harrastuksi. Ystävänä, joka ei myöskään jaksa meluisaa ympäristöä, on kehittänyt ilmiön nimeltä hiljaiset kakut. Ne ovat leivonnaisia, joita tehdessä ei tarvitse vatkata ja pörstellä vimmatusti, aineiden levollinen yhteen kaapiminen riittää. Olen houkutellut häntä koostamaan kirjan hiljaisista resepteistä (itte en siltikä leipois, mut kirjan voissin viärä tuliaissiks).

- Mää rentourun sillan ko tyä suju – lomailemine ja raatamine o mul samas paketis. Kirjoittaminen on ajatteleminen ja ajatusrakennelmani vaativat rauhaa koossa pysyäkseen ja tilaa, että alitajunta uskaltaisi tulla esiin. Mitä hiljaisempi ympäristö, sen parempi. Tavalliset varpusenviserrykset ja pensaansuhinat ovat korville hiljaisuutta – vihoviimeisin tapa saada tekstiä tulemaan olisi hankkiutua ihmispulinan keskelle.

- Huvimusiikkia en pidä taustalla ikinä soimassa. Ja avokonttoris mää kualisin jo kynnyksel!

- Aivottomia tehtäviä tehdessä – silytys tai akkunain pesu – voin kuunnella radion puheohjelmia. Erityisesti rakastan Radio Helsingin kiehtovan vaikeaselkoisia filosofien polveilevaa fundeerausta.

VIESTINNÄN ja viron kielen opettajana toiminut Laaksonen on julkaissut useita runokirjoja, kolumneja ja äänikirjoja. Hän on vastaanottanut Näkövammaisten Keskusliiton tunnustuksen vuoden parhaasta näkövammaisille suunnatusta äänikirjastaan *Pulu uis*. Oletko kuvaillut runoissasi huonokuuloisuutta?

- En ol, mut irea olis hyvä!

Lopuksi Laaksonen vakavoituu ja pohtii hieman tulevaisuutta kirjojen lukemisen kautta.

- Mailman pikane muuttumine ja kansoje vaeltamiset o saanu entist enemmän toivoma, et kirjat pitäis pintas. Sil, ketä ei viäl pal mittän tiär eikä ymmärrä, kirjoje lukemine tua tiato, oppi, viisaut. Sil ko tiätä ja ymmärtä jo vähä liiankin kans, kirjan lukemine tua rauha, levollisuut ja luvan olla hetke aja yhres paikas vaa. •

Heli Laaksosen kotisivut: www.hulimaa.fi

Musiikkitoiminnan hyödyt ovat tuntevia – ja osin vielä tuntemattomia

Musiikki tukee kuulovammaisten lasten kielen kehitystä. Tällaisesta oletuksesta – tai uteliaisuudesta sen suhteen, mitkä tapahtumat aivoissa selittävät havaittua yhteyttä – alkoi Ritva Torpan väitöstutkimus.

KUULEVIEN LASTEN kanssa tehdyissä tutkimuksissa on päädytty siihen, että musiikkitoiminnassa mukana olevien lasten kuuntelemiseen liittyvät taidot kehittyvät paremmiksi kuin niiden lasten, joilla ei ole musiikkiharrastuksia. Musiikkiharrastukset kehittävät esimerkiksi kuulomuistia, joka tukee puolestaan puhekielen oppimista.

Kuulevien lasten musiikkitaitoja koskevien tulosten ohjaamana Ritva Torppa alkoi tutkia sisäkorvaistutteen nuorena saaneiden lasten musiikkiaktiviteettien vaikutusta puheen havaitsemiseen ja musiikin prosessointiin. Torppa halusi selvittää, mitkä taidot ja millaiset musiikkitoiminnan muodot tukevat toisaalta kuulovammaisten lasten puheen kehitystä ja toisaalta heidän musiikinkuuntelutaitojaan. Tutkimusaiheen äärelle Torppaa suuntasi myös tausta puheterapeutina kuulovammaisten parissa esimerkiksi Lindforsin säätiön puhemusiikkiryhmissä. Hän on myös tehnyt musiikkia ammatillisesti.

– Tutkimukseni valossa on mahdollista, että kuulovammaiset lapset hyötyvät musiikkitoiminnasta jopa kuulevia lapsia enemmän. Esimerkiksi se, harrastetaanko musiikkia kotona vai ohjatuissa ryhmissä, määrittelee kuitenkin sen, millaisia hyötyjä musiikillisesta aktiivi-

suudesta on, Ritva Torppa selittää.

Vaikuttaa siltä, että lapsen ja vanhempien laulaminen kotiloissa auttaa lasta hahmottamaan esimerkiksi sanapainoja ja musiikin eri piirteitä sekä parantaa kuulotarkkaavuutta. Ohjattu musiikkiryhmätoiminta kehittää puolestaan kuulomuistia ja puheen prosodian – esimerkiksi puheen painotusten, kuten sanapainon – eriteltyä havaitsemista. Kyky havaita ja eritellä puhutun kielen prosodisia ominaisuuksia taas auttaa tulkitsemaan puheen merkityksiä ja hahmottamaan puheen lauserakenteita. Nämä taidot tukevat puhekielen oppimista.

Kotona paljon laulavien, sisäkorvaistutetta käyttävien lasten kuulotarkkaavuus kehittyy myös paremmaksi kuin sellaisten lasten, jotka eivät laula. Parempi kuulotarkkaavuus puolestaan auttaa lapsia paitsi havaitsemaan puhetta paremmin, myös nauttimaan musiikista entistä enemmän.

– Lindforsin säätiön kuulovammaisten lasten puhemusiikkiryhmissä olemme päässeet seuraamaan sitä, miten nopeasti lapset alkavat nauttia musiikista. Nautinto taas tukee musiikkiharrastuksesta saatavia hyötyjä, sillä oppimisen on havaittu olevan tehokkainta hyvässä mielentilassa. Lasten nautinto motivoi toki myös ryhmää ohjaavia terapeutteja.

Suomessa puheterapeutit ovat yleisesti ottaen hyvin perillä siitä, millaisia positiivisia vaikutuksia musiikkitoiminnalla voi olla puheen kehitykseen. Myös yleinen ilmapiiri alkaa muuttua. Erityisesti pienten lasten musiikkikuntoutuksen hyödyt tunnetaan laajalti, ja Lindforsin säätiön puhemusiikkiryhmien kaltaista toimintaa on jo olemassa. Ritva Torppa kaipaasi asennemuutosta kuitenkin myös vanhemmille lapsille sekä muille ikäluokille tarjottavan musiikkitoiminnan suhteen.

Asennemuutokseen tarvittaisiin ennen kaikkea toiminnan hyötyjä koskevan tiedon levittämistä: jos musiikkiharrastusten hyödyistä tiedettäisiin laajemmalti, syntyisi monenlaisen

Kuulo-Auriksen musiikkihuone on yksi Ritva Torpan työpaikoista

musiikkitoiminnan tarjoamiselle yhteiskunnallinen motiivi.

RITVA TORPPA oli kokeilemassa ja kommentoimassa Helsingin Taiteiden yön Musaa päälle-tapahtumaa sen ennakkotilaisuudessa Kuuloliiton kutsumana. Tapahtuma oli ”moniaistinen matka aivoihin” – musiikkielämyksestä pyrittiin tekemään yhteisöllinen, helposti lähestyttävä ja muuhunkin kuin kuuloaistiin perustuva tapahtuma. Eläkeliiton projektissa syntyneen TunneMusiikki-toimintamuodon taustalla vaikuttaa tieto siitä, miten moninaisia musiikkitoiminnan hyödyt ovat ja miten monissa erilaisissa elämäntilanteissa ne näkyvät.

– Huonokuuloisen on vaikeaa kuulla laulujen sanoja jos säestyssoittimen ääni on niin voimakas, että sanat peittyvät sen alle. Osallistuminen olisi vielä helpompaa, jos yhteislaulujen aikana säestystä ei olisi lainkaan tai ei ainakaan jatkuvasti, Ritva Torppa kommentoi Musaa päälle-tapahtuman toteutustapaa.

Torpan vetämissä lasten puhemusiikkiryhmissä laulujen sanat on jaettu osallistuville perheille etukäteen. Kun ryhmäläiset ovat tutustuneet lauluihin jo valmiiksi, myös soitinten käyttö on tapaamisissa mahdollista, eikä pelkkää laulua monipuolisemman äänimaailman havainnointi ole liian vaikeaa.

– Kuulojärjestelmä on sellainen, että se pysyy täydentämään havaintojaan, jos tulevia ärsykeitä voidaan jollain keinoin ennakoita.

Valmistautumismahdollisuuden lisäksi huonokuuloisen musiikkielämystä tukee moniaistinen informaatio esitettävästä musiikista. Musiikin melodian kuuntelua voidaan helpottaa esimerkiksi antamalla äänenkorkeuden muutoksia koskevia suuntavihteitä joko elein tai esimerkiksi ylös–alas-liikkein kuuntelijan iholla.

– Kuulovammaisten on vaikeaa kuulla äänen korkeuden muutoksia. Heidän voi olla vaikeaa laulaa tai soittaa oikealla sävelellä. Tämä johtaa yhä aika ajoin siihen harhakäsitykseen, etteivät kuulovammaiset hyödy eivätkä nauti musiikkitoiminnasta. Se luulo ei kuitenkaan voisi olla kauempana totuudesta.

MUSIIKKITOIMINNAN HYÖDYT ulottuvat myös paljon varhaislapsuutta pidemmälle. Ritva Torpan tutkimusryhmä havaitsi vielä kouluikäisilläkin sisäkorvaistutteen käyttäjillä parannuksia kuulomuistissa ja kuulotarkkaavaisuudessa musiikillisen aktiivisuuden myötä. Ikäihmisten musiikillinen aktiivisuus on sekin tukemisen arvoista.

– Musiikkitoiminta ennaltaehkäisee vanhuuden kuulonalenemien vaikutuksia. Se myös ylläpitää ikäihmisten vuorovaikutusmahdollisuuksia ja kommunikaatiokykyjä vielä silloinkin, kun henkilö ei ikäkuulonsa takia kuule enää puhetta.

Huonokuuloisille ikäihmisille toimintaa pitäisi tarjota erityisen aktiivisesti. Toimintaan

mukaan haluavat – kuoroharrastuksistaan luopuneet, soittimensa jättäneet ja tanssilattoilta vetäytyneet – pitäisi kartoittaa, ja heille pitäisi kertoa kaikista TunneMusiikki-projektin kaltaisista tilaisuuksista musisoida moniaistisella ja saavutettavalla tavalla. Lisäksi huonokuuloisten ikääntyneiden kanssa toimivia vapaaehtoisia pitäisi tiedottaa jatkuvasti ja selkeästi siitä, millaisia hyötyjä musiikkitoiminnasta on.

– Järjestöjen tehtävä voisikin olla välittää tutkimustietoa vapaaehtoisille. Tutkimus nimittäin tukee käsitystä siitä, että musiikkitoiminnan positiivinen vaikutus aivoihin on erityisen laaja-alainen ja toteutuu monenikäisten harrastajien kohdalla.

JATKOTUTKIMUKSESSAAN Ritva Torppa aikoo keskittyä muun muassa havaintoon siitä, että musiikkitoiminta kehittää puheen havaitsemista taustahälyssä, sekä tähän liittyviin kuulotarkkaavuustaitoihin. Kuulovammaisilla kuulemisen vaikeudet korostuvat huomattavasti silloin, kun taustaaänet häiritsevät puheen seuraamista.

– Yhdysvaltalaisen Nina Krausin tutkimusryhmä huomasi, että kuulovammaiset muusikot havaitsivat puhetta taustahälyssä jopa yhtä hyvin kuin tutkimuksessa mukana olleet hyvin kuulevat.

Musiikkous ehkäiseekin myös ikäkuulon aiheuttamia kuulohavaitsemisen vaikeuksia. Musiikkitoiminnassa mukana olleen huonokuuloisen on mahdollista osallistua monenlaiseen toimintaan pidempään ja vaivattomammin kuin sellaisen huonokuuloisen, jolla ei ole musiikillista taustaa; musiikin tekeminen voi vaikuttaa tarkkaavaisuusmekanismeihin niin, että tarkkojen kuulohavaintojen tekeminen on mahdollista huonosta kuulosta huolimatta.

Yksi vaatimus kuntouttavalle musiikkitoiminnalle on monipuolisuus. Ensinnäkin erikäisille kuulovammaisille henkilöille pitäisi olla tarjolla monenlaisia musiikkitoiminnan muotoja musiikkiterapiasta monimuototerapiaan, tunnemusiikkiryhmiin ja muskareihin. Ratkaisujen pitää olla yksilöllisiä. Toisekseen musiikkia pitää tarjota monilla aisteilla havaittavaksi ja monilla tavoin tehtäväksi – ääni ei ole musiikin ainoa ominaisuus, ja toisaalta myös äänihavaintoja voidaan tukea muiden aistimusten avulla. Ritva Torppa kehottaa muistamaan, että musisoinnista voisi olla erityisen paljon apua ja iloa nimenomaan heille, jotka jätetään helposti musiikkitoiminnan ulkopuolelle.

Ritva Torppa (Käyttätymistieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto) väittelee aiheesta “Pitch-related auditory skills in children with cochlear implants: The role of auditory working memory, attention and music” perjantaina 6.11. klo 12 Helsingin yliopiston Athenassa (Siltavuorenpenger 3 A, auditorio 107).

VAR SIN PIENIÄ ASIOITA

Dolce Vita on perin nuori mies, vasta 65 vuotta. On myönnettävä, että tietyt jutut elämässä eivät iän myötä parane. Yksi niistä on kuulo. Toivon voivani näillä turinoilla ja tarinoilla hieman helpottaa huonokuuloisten ja kuulovammaisten elämää.

Mitenkö? Siten, että kerron vaikkapa tokaisusta ja tölväilyistä, joita heikkokuuloinen joutuu kuulemaan. Jos kuulee. Väitän, että huumorilla voi olla merkittävä rooli, kun tulee loukatuksi. Pahinta on lähteä korjaamaan koko huonokuuloista historiaansa. Siitä sitä sitten saa kuulla. Siis jos kuulee.

Kaverini kysyi, miksi olen valokuvissa aina ikään kuin poseerausasennossa? Vastasin, että haluan kuulla kameran klikkauksen. ”Siis mitä?”, kysyi kaverini. Niin katsos oikea korva edellä kameraan. Vasen korva ei nimittäin kuule kameran klikkausta.

Vielä lukijalle tuttua tarinaa.. Kun toinen kaverini ajaa autoa, hän puhuu tavattoman hiljaisella äänellä. Olen hänelle tästä sanonut. Jos istun pelkääjän paikalla, vasen korvani on juuri häneen päin. Eli mitä-sana on aika ahkerassa käytössä.

Kun kerran astuin autosta, pyysin häntä lähettämään sähköpostilla, mitä hän ajomatkan aikana minulle kuiski. Tämä meni perille. Olinko ilkeä?

Pitkäaikainen ystäväni Seppo Haapanen, entinen ME-lehden päätoimittaja pähkäili Facebookissa, että hänelle määrättiin kuulokojeet, vieläpä molempiin korviin. Vaihdoin tältä mielipiteitä. Kerroin heti, että Kuuloliitolta on yli 80 paikallisyhdistystä, joissa osataan neuvoa ihan kaikissa kuuloon liittyvissä asioissa.

Mutta minulta hän kysyi, miten paljon patterit syövät virtaa. Sepolle ei ollut ilouutinen, kun

kerroin omista kokemuksistani. Itselläni kojeet ovat myös molempiin korviin, vaikka poseerausasennossa oikealla kuulee aika hyvin. Näin hän se on, että patterit on vaihdettava noin kolmen päivän välein.

Seppo oli lähdössä matkalle, joten neuvoin häntä varaamaan mukaan riittävästi pattereita. Ja onko patterimerkeissä eroja? Ei ole suuria eroja, mutta itse olen tottunut ostamaan ”nro kympejä” Clas Ohlsonilta, koska siellä niitä on aina hyllyssä.

Kiusallisia kyseli tuo Seppo, jonka luotsaamaan lehteen olin aikanaan kirjoitellut fiksuja juttujani. Hän oli musiikinystävänä kiinnostunut tietämään, miten kuulokoje toimii konsertissa?

Onhan minulla kokemusta. Aiemmassa silmukakkokojeessa oli hyvä säätömahdollisuus. Se toimi minulla hyvin sinfoniaorkesterin konsertissa. Mutta nykyisiä pikku nappeja ei voi säätää. Minun korvissani ne aiheuttivat säröä. Itse korostan aina, että jokaisen kuulo on yksilöllinen. Koke, mikä toisella toimii hyvin tilanteessa kuin tilanteessa, voi aiheuttaa hankaluuksia toiselle.

Pääsinpä Sepolle heittämään senkin, missä yhteydessä sain tuosta näkymättömästä nappikojeesta vinkin. Kun haastattelin naispresidenttiä vuonna 2006, hän osoitti korvaansa kohden. Sieltä juuri ja juuri pilkotti pieni nappi. Toimi kuulemma hyvin.

Huonokuuloiselle tulee ajan myötä mieleen paljon kysymyksiä. Olen pari kertaa soittanut Kuuloyhdistykseen etsiessäni ratkaisua kommunikointivaikeuksiin. Niistä seuraavassa pakinassa.

DOLCE VITA

TV-tekstitys kuntoon!

Digitaalinen tekstitys:

Valitse television tai digiboksin asetuksista tekstityskieleksi hollanti. Tallentavat digiboksit mahdollistavat tallennuksen tekstityksen kanssa.

Tämä koskettaa erityisesti seuraavia kanavia:

- YLE 1 (myös YLE Uutisten tekstitys klo 15.00, 17.00, 19.10, 20.30 ja 21.50)
- YLE 2
- YLE Teema
- YLE FEM (ruotsinkieliset ohjelmat ruotsiksi)
- MTV3

Perinteinen teksti-tv:n tekstitys:

Valitse tällöin tekstitys seuraavilta sivuilta:

- YLE 1 sivu 333
- YLE 2 sivu 334
- Yle Teema sivu 336
- NELONEN sivu 333

Tekstityksestä kertovat tiedot näkyvät:

YLE: Oikeassa yläkulmassa näkyvä teksti. Suomenkielisillä kanavilla YLE 1, YLE 2 ja YLE Teema teksti on: **Tekstitetty suomeksi** ja ruotsinkielisellä YLE FEM -kanavalla: **Svensk textning**.

Tulevat suomenkieliset tekstitettyt ohjelmat voit tarkistaa tästä osoitteesta: <http://yle.fi/ohjelma-opas/tekstitys/>

NELONEN: Ohjelman alkaessa ja mainoskatkon jälkeen näkyy ilmoitus: "Ohjelma on nähtävissä tekstitettynä sivulla 333".

NETTI-TV:

Yle AREENAssa mahdollisen ohjelmatekstituksen saa näkyviin, kun vie ohjelman alettua hiiren kuvan päälle, klikkaa ruutuun ilmestyvää TXT-ikonia ja valitsee kieleksi "suomi (ohjelmatekstitys)".

LISÄTIETOJA TEKSTITYKSESTÄ:

YLE: www.yle.fi/ohjelmatekstitys ja

Facebookista: www.facebook.com/yleohjelma-tekstitys.

Kattava TV-opas, jossa kerrotaan kaikkien pääkanavien kotimaisten ohjelmien tekstityksestä löytyy verkko-osoitteesta: <http://www.amp-parit.com/tv-opas> --> klikkaa hiirellä ohjelman kohdalle, niin avautuu ohjelmatiedosta kertova ikkuna ja samalla kertoo, onko ohjelma tekstitetty.

Tekstitysvelvoitteen säilyttävä myös kaupallisten kanavien ohjelmistoissa

Kuuloliitto on huolissaan siitä, että kaupallisten kanavien tekstitysvelvoitetta pidetään nyt kilpailun ja markkinoiden esteenä. Kaupallisilla kanavilla, MTV3:lla ja Nelosella, on jo pitkään ollut merkittävä rooli suomalaisessa televisiotarjonnassa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan näihin yleisen edun kanavien ohjelmistoihin on liitettävä ääni- ja tekstityspalvelu.

Kuuloliiton mielestä tekstitysvelvoitteen on säilyttävä myös kaupallisten kanavien ohjelmistoissa. Nämä kanavat voisivat hyödyntää tekstitysvelvoitetta mainostamalla sitä nykyistä näkyvämmiin ja kertomalla sen merkityksestä ja hyödyistä eri katsojaryhmille. Tällä hetkellä ne eivät ole riittävästi tiedottaneet tekstityspalveluistaan. Monille palvelusta tietävillekin on epä-

selvää, missä ohjelmissa tekstitystä on saatavilla ja miten sen saa käyttöönsä.

Kuuloliitto toimitti aiheeseen liittyvän lausunnon liikenne- ja viestintäministeri **Anne Berner**in asettamalle työryhmälle, jonka tehtävänä on selvittää kotimaisten mediamarkkinoiden toimintaedellytyksiä, markkinoiden esteitä ja kilpailuasetelmia. Työryhmän tehtävänä on myös arvioida media-alan yrityksille asetettuja lukuisia velvoitteita ja rajoituksia, joihin mm. televisio-ohjelmien tekstitys kuuluu. Työryhmän toimeksianto perustuu Sipilän hallitusohjelmaan, jonka mukaan ryhdytään välittömästi purkamaan kansalaisia ja yritystoimintaa haittaavia alempiasteisia normeja määräyksiä ja ohjeita.

Hyppy tuntemattomaan Ci-viikonlopun teemana Valkealan opistolla 4.-6.9.2015

TEKSTI JA KUVAT: MARJA YLIKANGAS

Monet sisäkorvaistutetta harkitsevat ja sitä jo käyttävät puolisoineen saivat tukea ja uutta tietoa viikonlopun luennoitsijoilta ja kokeneemmilta sisäkorvaistutteen käyttäjiltä. Luentoja pitivät esimerkiksi laitetoimittajien edustajat ja psykologi **Kristiina Laakso**. Saimme myös kokea miten Taiji liikuttaa pehmeästi.

Me-henki on aina ollut näissä tapaamisissamme vahvana, näin oli nytkin. Kun tuli kotiinlähdön aika, kaikki tunsivat saaneensa evästä sinne arkipäiväänsä.

Implantistit tapaavat Kopolassa 27.–29.5.2016 pienemällä joukolla. Ensi syksynä onkin ilmassa juhlan tuntoa, kun vietämme kahdetkakymmenettä CI-viikonloppua. Paikka ja aika ovat vielä avoimina.

Luento- ja keskustelutilaisuus Tinnituksesta

TEKSTI: JAAKKO ALAMOMMO

Luento- ja keskustelutilaisuus Tinnituksesta keräsi Kemin kulttuurikeskuksen pienen auditorion ”täpötäyteen” aiheesta kiinnostuneita läheltä ja kaukaa. Luennoitsijana toimi värikkäällä tyylillään tinnituksen hoidosta väitellyt korva- nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri **Marja Estola**.

Kaksikymmenvuotistaivaltaan juhli van Tinnitusyhdistyksen hallituksen jäsen **Olavi Rantanen** toi yhdistyksen terveiset tilaisuuteen. Paikallisena järjestäjänä toimi 85 juhluvuottaan viettävän Kuuloliiton Kemin Seudun Kuulo ry.

Ryhmäkuvassa yhdistysaktiivit; vas. Aino Österman, Marjatta Nyman, Jaakko Alamommo, Ritva Ventelä, luennoitsija Marja Estola, Suomen Tinnitusyhdistyksen edustaja Olavi Rantanen, Lauri Nyman, ja Toivo Alminoja.

Kuuloauto Kuusankoskella

TEKSTI: HEIKKI HÄMÄLÄINEN JA HELGA PURANEN

KUVA: RAIMO PURANEN

Aurinkoisena kesäpäivänä, torstaina 20.8.2015, kurvasi Kuuloauto Etapin pihaan. Autoa oli jo aamuvarhaisella odottamassa runsaasti väkeä päästäkseen kuulon tutkimukseen.

32 ensimmäistä henkilöä pääsikin kuulon tutkimukseen ja korvalääkäri **Elina Rytsölän** puheilla. Rytsölä tutki kuulokäyrän ja kirjoitti tarvittaessa lähetteen eteenpäin.

Luento-osassa korvalääkäri Rytsölä kertoi kansanomaisesti selkokielellä korvan toiminnasta ja ominaisuuksista, sekä huonokuuloisuuteen liittyvistä syistä. Kuulon aleneminen on jokaisella yksilöllinen, johon vaikuttaa perintötekijät. Ulkoisia tekijöitä ovat melu, stressi, kovääninen musiikki, tupakka ja myös työperäinen melu.

Paras kuulo-apuväline on hyvä kuulolaite, jonka määrittelee kuuloaseman audionoomi kuulontutkimuksen perusteella.

Kuulijoilla oli mahdollisuus myös esittää kysymyksiä korvalääkärille.

Apuvan toiminnanjohtaja, **Kaisa Karhu** kertoi Etapin syksyn toiminnasta ja mitä kaikkea apua Etapistä on mahdollisuus saada arkipäivän askareisiin.

Tilaisuuden yhteydessä oli esillä myös kuulo-apuvälineitä ja kuuloon liittyviä esitteitä kotiin vietäväksi.

Syysretki Pykeijaan

TEKSTI JA KUVA: RITVA HIRVELÄ

Olemme vuosien varrella huomanneet, että yhdistyksissä voi olla haasteellista järjestää matkoja pelkästään oman yhdistyksen voimin pitemmälle, varsinkin päivän reissulle, koska matkat ovat pitkät joka suuntaan. Kokosimmekin voimavarat yhteen kolme Inarilaista yhdistystä: Inarin Omaishoitajat ja Läheiset ry, Lapin Muistiyhdistys ry:n Ivalon alaosasto ja Inarin-Utsjoen kuuloyhdistys ry. Bussilastillinen iloisia matkalaisia (38 henkilöä) lähti Kukkolan bussilla matkaan 21.9 aamulla klo 8.30 Ivalosta, päämääränä pohjoisnorjan kalastajakylä Pykeija.

Matkanteko oli hyvin järjestetty kaikin puolin, koska linja-autossa oli kokenut matkaopas, joka kertoi matkan varrella tarinoita ja esitteli paikkoja. Meillä kuuloyhdistyksellä oli myös kirjoitustulkit mukana ja tulkkaus toimi moitteettomasti huonokuuloisille näytön kautta.

Ensimmäiseksi pysähdyttiin Sevettijärvellä Toini Sanilan porotilalle, jossa nautittiin makoisat leivät ja kahvit, sen jälkeen jatkettiin matkaa. Pykeijaan saavuttuamme totesimme, että satamassa oli hiljaista tähän aikaan, koska kalastajat olivat merellä kuningasrapuja pyytämässä, joten tuore turskakin jäi saamatta. Paikallisessa

baarissa oli meille tarjolla pientä purtavaa, kuten kuningaskatkarapuleipiä. Sen jälkeen jaksuimmekin hyvin käydä kaupassa tuliaisostoksilla. Parin tunnin pysähdyksen jälkeen matkamme jatkui tyytyväisen porukan kanssa kotia kohti. Takaisin reittimme kulki ns. läntistä puolta Utsjoen kautta. Nuorgamin Lomakeskukseen pysähdyttiin syömään makoisaa lohikeittoa jälkiruokineen. Mieleenpainuva käynti oli myös Kaamasen Neljän Tuulen tuvalla, jossa meitä odotti kauniisti katetut pöydät ja lätyt kahvin kanssa. Takaisin Ivalossa oltiin kymmenen maissa illalla. Koko päivä meni pyörrien päällä, mutta kaikki tuntuivat olevan tyytyväisiä matkantekoon. Päätettiin, että jo keväällä tehdään yhdessä uusi matka jonnekin. Vielä mietitään, että minne lähdetään.

Ruskaretki Saariselälle

TEKSTI: LEILA LIIKAVAINIO

KUVA: HELENA MYLLYMÄKI

Sodankylän Kuulo ry järjesti jäsenilleen ja heidän ystävilleen 17.9.2015 ruskaretken. Menomatka suuntautui Sattasen ja Petkulan kyläteiden kautta nelostietä pitkin Kaunispään huipulle. Matkalla puheenjohtaja **Viljo Poikela** esitteli yhdistyksen toimintaa. Huippu-ravintolassa juotiin maankuulut munkki-/piirakkakahvit sekä otettiin takaterassilla ryhmäkuva.

Laskeuduimme Huippu-ravintolasta Saariselälle, jossa oli ensin tutustuminen Pyhän Paavalin kappeliin (Saariselän tunturikappeliin). Tunturipapin johdolla laulettiin aluksi Inarinjärvi, kun nyt oltiin vierailulla Inarin kunnassa. Kahdenlaisen, perinteisen ja **Petri Laaksosen** ”Täällä Pohjantähden alla” -laulun jälkeen matka jatkui Saariselän keskusta, jossa oli omatoimista ohjelmaa: osa nautti kylpylän tarjonnasta, osalla porukasta riitti puhetta niin, että tarvittiin jopa puheenjohtaja puheenvuoroja jakamaan. Osa kävi shoppailemassa paikallakunnan liikkeissä. Monet meistä olivat käyneet Saariselällä vuosia sitten, jolloin oli vain aavistus nykyisestä kaupunkimaisesta Saariselästä.

Ruokailemaan ajoimme jälleen Kaunispään Huippu-ravintolaan, jossa olimme ystävällisen henkilökunnan passattavina tunnelmallisen loimutulen loisteessa. Ruoka oli hyvää ja kylläisenä aloitimme paluumatkan, jolla poikkesimme vielä Kiveliön Kalassa kalatuliaiset ostamassa.

Sää oli tyypillinen lämmin ja pilvinen syksysää. Ruskaa oli, mutta ei niin loisteliaina väreinä, kuin se parhaimmillaan on, mutta sehän ei tunnelmaa haitannut. Ruskan kyllä näkee Sodankylässäkin joka syksy, mutta Saariselälle ei aina pääse. Osallistujia oli 32. Retki oli virkistävää ja niinpä iloinen puheensorina kuului autossa. Uutta yhdessäoloa toivottiin ja sen pani hallitus mieleen.

Kiitokset kaikille onnistuneesta retkestä!

Yhteensä 356 yhteistä työvuotta takana Kuuloliitossa

Entisen Kuuloliiton Kuulovammaisten Lasten Kuntoutuskodin henkilökunnan syystapaamisessa oli läsnä:

vasemmalta alarivissä Maija Leppänen, Margit Peltonen, Leena Jaakkola, Mirja Ikonen, Karin Tuomala. Ylärivissä Anja Lehtinen, Tuulikki Nykänen, Tuula Lampinen, Arja Kurki, Kirsti Oinonen, Raija Heiskanen, Elina Rytölä, Kristina Ginman ja Tarja Liljavirta. Mikäli kaikki olisivat ehtineet paikalle, olisimme päässeet reilusti yli 400 vuoden.

Satakieliseminaari Seinäjoella 24–25.9.2015

TEKSTI: MARJA YLIKANGAS

Keskiviikko-iltana ennen varsinaista seminaaria järjestettiin sisäkorvaistutteden maahantuojojen Kuntoutusworkshop. Tapahtumassa laitetoimittajat jakoivat uusinta tietoa alan kehityksestä ja laitteistaan.

Seminaarin aloitti seuraavana päivänä fysiologiainsinööri **Ville Sivonen**, joka johdatteli kuulolaitteiden apuvälinetekniikkaan. Kenttäkokemuksia kuntoutusohjauksesta kuulumme kuntoutusohjaaja **Rauno Jäntin** toimesta.

Viittomakielisyys ja CI-kuntoutus herättivät keskustelua. Puheterapeutti **Sari Vikman** korosti sisäkorvaistuttekuntoutuksen onnistumisen tavoitteiden ja tarvittavien toimien olevan yksilöllisiä. Parhaimmillaan sisäkorvaistuttekuntoutuksella pyritään turvaamaan hyviä sosiaalisia taitoja. Näihin asioihin saatiin kulttuurisesti hyvin kiinnostava näkökulma, kun **Outi Kujala** kertoi kuuron vanhemman kokemuksen lapsen implantointiin liittyvästä vaikeasta päätöksestä ja prosessista. Esitys jäi varmasti monille mieleen yhtenä seminaarin ehdottomista helmistä.

Teema täydentyi vielä kokemuksilla länsinaapurista, kun logopedi **Karin Nyberg** ja erityispedagogi **Anna-Karin Schetz** kertoivat niin sanotusta Tukholman mallista, jossa viittomakieliset perheet kutsutaan

kuntoutustiimin luokse keskustelemaan ilman painostusta siitä, mitä he odottavat sisäkorvaistuttekuntoutukselta.

Liikenne ja siinä selviytyminen oli yksi keskeisistä aiheista seminaarissa. Psykologi **Kristiina Laakso** kertoi, lapsen selviämiseen liikenteessä vaikuttavat varsinkin kuulo ja aivojen kehitysaste. Kuulo on tärkeä varoitusaste ja aivojen kaksi lohkoa taas kehittyvät hitaasti. Pienellä lapsella kyky arvioida liikenteen vaarallisuutta puuttuu ja murrosiässäkin vaarallisuuden tuntemus on vielä heikkoa. Aikuiset kuulovammaiset vaikuttavat kuitenkin olevan tietoisia lisääntyneestä riskistä, sillä tutkimuksen mukaan heillä kuulovamma lisää varovaisuutta liikenteessä.

Perjantain aamuauringossa Kokous- ja kongressikeskus Framilla käsiteltiin kuulon kuntoutukseen oman haasteensa tuovia lisäoireita, joita foniatri **Sanna Häklin** mukaan on 30-40 prosentilla kuulovammaisista lapsista. Häklin omassa tutkimuksessa yleisimmin (17 %) esiintyi kehitysvammaisuutta. Näköongelmat voivat olla kuulovammaiselle erityisen haasteellisia, sillä puuttuvaa kuuloa kompensoidaan visuaalisella informaatiolla. Erikoislääkäri **Misa Möller** Folkhälsanista

Osallistujat tutustumassa näyttelyyn.

valotti puheenvuorossaan näköaistin monimutkaisuutta: valtaosa aivohermoista osallistuu näköhavaintojen käsittelyyn, joten aivovaurio merkitsee hyvin todennäköisesti näkövammaa

Vuoden Satakieleksi valittiin suurten aplodien säestämänä perheterapeutti **Ritva Parkas**. Hän on työskennellyt yli 20 vuotta kuulovammaisten lasten ja heidän perheidensä kanssa. Saatesanoissa todettiin, ettei Ritvalle työaika ole ollut työaikaa, vaan elämänaikaa. ”Yhdessä tätä työtä tehdään”, nimityksestään silminnähden liikuttunut Ritva kommentoi.

Kuulon ja näön päivillä vilkas osanotto Joensuussa

TEKSTI: MATTI MAUKONEN

Edellisvuoden hyvien kokemusten rohkaisemina Joensuussa järjestettiin useiden yhteistyötahojen kanssa ”Kuulon ja näön” päivä 16.9. Joensuun evlut seurakunnan avarissa tiloissa. Tilaisuudessa jaettiin monipuolisesti tietoa kuulo- ja näkövammaisuudesta sekä vamman vaikutuksesta ihmisten arkeen. Itä-Suomen kuulopiiri ja Joensuun Seudun Kuulo ry olivat luonnollisesti päivässä mukana.

Toiminnallisesti päivä oli kaksijakoinen. Toisaalta yleisöllä oli mahdollisuus tutustua aamu- ja iltapäivän aikana useiden palveluntarjoajien monipuolisiin apuväline-

esittelypöytiin. Toisaalta keskipäivän välipalana kuultiin eri vammaisryhmien edustajien arkipäivän tapahtumiin perustuvia kokemuksipuheenvuoroja. Niissä kerrottiin kuulovammaisen, kuuron, näkövammaisen sekä kuulo- ja näkövammaisen arjesta ja siinä selviytymisessä.

Päivän tilaisuus oli kaikin puolin onnistunut. Aktiivista kuulija- ja tutustumisväkeä lienee päivän mit-

MARIA TIMONEN

taan liikkunut parin sadan henkilön verran. Lieksan Kuuloyhdistykselle erikoiskiitos: sieltä osanottajia oli kaikkiaan 25.

Yhteisen, pikaisen palautekeskustelun keskeisin anti olikin: ensi syksynä tavataan samoissa merkeissä!

Tinnitusluennot vetivät hyvin yleisöä

TEKSTI JA KUVA: ERKKI AHONEN

Korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri **Marja Estolan** syyskuiset tinnitusluennot Ylitorniolla, Kemissä ja Oulussa vetivät puoleensa kuin magneetti. Oulussa oli arviolta 80 kuulijaa järjestöjen kokoontumispaikassa Aleksinkulmassa.

- On sydäntä lämmittävää, että yleisöä on näin paljon, aloitti Oulun Seudun Kuulo ry:n puheenjohtaja **Aimo Lohilahti**.

Estola on tehnyt väitöskirjansa tinnituksen hoidon tutkimisesta. Myös kansainvälisesti ollaan oltu aiheesta kiinnostuneita ja hän on käynyt puhumassa maailmankonferensseissa aiheesta.

- Tinnitus reagoi helposti erilaisiin elämän ongelmiin. Perheen pitäisi ymmärtää tinnituspotilaan kokonaistilannetta. Vertaistuki auttaa paineiden purkamisessa. - Riittävä lepo ja mahdollisuus tehdä mielekästä työtä auttavat jaksamaan. Ääniherkille on hyvä osoittaa rauhallinen työtila ja suunnitella yksilöllinen työnkuva, Estola totesi.

Kuuloyhdistysten edustajien ja kuntoutussihteereiden **Tiina-Maija Leinosen** ja **Päivi Väänäsen** lisäksi paikalla olivat Suomen Tinnitusyhdistyksestä **Olavi Rantanen** ja **Pentti Simonen**.

Luennoitsija Marja Estola ja Oulun Seudun Kuulo ry:n puheenjohtaja Aimo Lohilahti.

Luennoitsija Estola antoi vastauksia kysyjille.

CI-tukihenkilöiden toiminnanohjaus Kopolassa 26.–27.9.

TEKSTI JA KUVAT: MARJA YLIKANGAS

CI-toiminnassa on keskitytty kouluttamaan koko maan kattava vertaistukiverkosto.

Tarkoituksena on ollut, että tukea tarvitsevilla olisi tukihenkilö maantieteellisesti kohtuullisen lähellä ja henkilökohtainen kohtaaminenkin olisi mahdollista. Ensimmäisen ryhmän koulutus alkoi 2013. Tämä ryhmä kokoontui nyt Kopolassa 26.-27.9. Viikonlopun tarkoituksena oli ohjata ja tukea vertaistukihenkilöitä työssään niin, että voimme auttaa mahdollisimman monia tukea /tietoa haluavia.

Tiivistähtinen viikonloppu aloitettiin lauantaina teknisellä osuudella, jossa laitteistaan kertoivat MED-ELin **Marko Rönkä** ja Cochlearin **Mika Teivainen**. Saimme kuulla uusimpia kuulumisia sisäkorvaistutuksista ja niiden lisälaitteista.

Teknisen osuuden jälkeen kuulumme tuhtina annoksena liiton toiminnanjohtajan, korvatautien erikoislääkäri, audiologi **Pekka Lapinleimun** keskusteluluennon sisäkorvaistutteen rakenteesta, toiminnasta ja leikkauksesta.

Kopolassa kun oltiin, ei mitenkään voitu olla saunomatta, ja pulahtamatta 16-asteisen Ala-Karkjärven aaltoihin. Sää suosi iltaamme kodalla. Saimme oikeasti keskinäistä vertaistukea toimintaamme.

Sunnuntaina etsimme omia vahvuuksiemme ja niiden hyödyntämistä tukihenkilötoiminnassa, elämäntaidonvalmentaja **Sikke Mäkisen** johdattelemana. Vielä vaihdimme kokemuksiamme ennen kotimatkaa.

On hyvä muistaa, että CI-vertaistukihenkilöt tukevat halukkaita omien kokemustensa pohjalta, emme ole lääketieteellisesti tai teknisesti ammattilaisia. Tukihenkilöitten nimet ja yhteystiedot löytyvät linkistä:

http://www.kuuloliitto.fi/fin/vertaistoiminta/sisakorvaistutteen_kayttajat/

Uusia CI-lisälaitteita voi lainata kokeiluun

Kopolan CI-toiminnanohjauksessa tuotiin esille uudenlainen palvelumuoto. Cochlear tarjoaa uusimpaan sisäkorvaistutteeeseen Nucleus 6:teen sopivia langattomia lisälaitteita koekäyttöön. Palvelumuoto tarjoaa mahdollisuuden tutustua laitteisiin ennen niiden hankintaa. Koekäytössä ovat yhtenä pakettina Minimic, Phone Clip ja TV-lisälaitte. Cochlearin vanhempien laitteiden ulkoisia osia. Lisäksi lainauskierrossa on erillisenä pakettina Aqua+ -vesisuoja, joka käy myös CP810-prosessoriin ja Nucleys viitoseen, "Femmaan". Lisälaitteiden lainaamisesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Kuuloliiton CI-toimikunnan jäseneseen: marja.ylikangas@nic.fi tai Facebookin (Marja Ylikangas)

Kouvolan Kuulon retki Heinävedelle

TEKSTI: RAIJA PEUHU

Heinäkuun 22. pvä suuntasimme Palokin kylään Lintulan ja Valamon luostareihin. Aamu oli sateinen. Sateensuojat auki marssimme pitkänä rivistönä linja-autoon. Meitä oli lähdössä 50 henkeä. Puheensorina täytti tilan, mukana oli tuttuja ja tuntemattomia. Jos ei aiemmin tunnettu vieruskaveria, tutuksi tultiin, koska matka vei aikaa. Sade piiskasi tuulilasiin vimmatusti. Metsä näytti harmaalta ja vesi virtasi asfaltilla etsien omaansa.

Pysähdyimme Joroisissa. Olin kuullutkin lauseen "*Jos olet käynyt Joroisissa, olet käynyt jossain*". Virvokkeita nautimme paikallisessa kahvila-ruokalassa. Matkamme jatkui jo melko aurinkoisessa säässä. Luonto näytti meille kauneutensa.

Tie muuttui vähitellen kapeaksi kylätieksi ja olimmekin jo Valamon luostarin pihalla, jota hallitsi uudet ja

vanhat rakennukset. Monet olivat käyneet siellä aikaisemmin, tuttujakin paikkoja löytyi mielenmaisemista. Oli aika käydä pöydän antimisiin, nehan maistuivat. Ruokailun jälkeen opas kokosi porukan ja kertoi meille luostarin historiaa. Saimme tutustua eri rakennuksiin ja niiden käyttötarkoituksiin. Siirryimme Lintulan luostariin. Nautimme makoisat kahvit pullan kera. Äiti Johanna oli meillä oppaana ja kertoi luostarin historiaa, joka osoittautui mielenkiitoiseksi. Kynttiläpajalta saimme viemisiä kotiin.

Tyytyväisenä päivän antiin aloitimme kotimatkan. Kiitollisina päivästä halailimme toisiamme ja jäimme odottamaan ensi kesää ja uutta virkistysmatkaa. Kiitos teille kaikille mukana olleille ja aurinkoisia päiviä!

Kuntoutuskurssit 2015

www.kuuloliitto.fi/fin/kuntoutus

Lasten ja nuorten kuntoutus

Sopeutumisvalmennuskurssit, perhekurssit/ Kela

Kuulovammaisten alle kouluikäisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 55333, jakso 9.-13.11.2015

Kuulovammaisten koulunsa aloittavien lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60891, jakso 25.-29.4.2016

Kuulovammaisten alakoululaisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60892, jakso 25.-29.7.2016

Kuulovammaisten alle kouluikäisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60890, jakso 14.-18.11.2016

Kuntoutuskurssit, perhekurssit/ Kela

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55320 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 19.-23.10.2015, 2. jakso 14.-18.3.2016 ja 3. jakso 3.-7.10.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55319 (5+5+5 vrk) jaksot: jäljellä olevat jaksot: 2. jakso 23.-27.11.2015 ja 3. jakso 16.-20.5.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55318 (5+5+5 vrk) jäljellä olevat jaksot: 3. jakso 11.-15.4.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55317 (5+5+5 vrk) jäljellä olevat jaksot: 3. jakso 29.2.-4.3.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60886 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 25.-29.1.2016, 2. jakso 6.-10.6.2016 ja 3. jakso 16.-20.1.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60887 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 8.-12.2.2016, 2. jakso 1.-5.8.2016 ja 3. jakso 30.1.-3.2.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60888 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 9.-13.5.2016, 2. jakso 12.-16.9.2016 ja 3. jakso 17.-21.4.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60889 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 17.-21.10.2016, 2. jakso 6.-10.3.2017 ja 3. jakso 18.-23.9.2017

Yksilölliset kuntoutusjaksot koko perheelle:

Perheet voivat hakea Kelalta myös harkinnanvaraisen tai vaikeavammaisen kuntoutujan yksilöllisiä kuntoutusjaksoja. Kela tekee harkinnanvaraisen tai vaikeavammaisen kuntoutuspäätöksen vuodeksi eteenpäin ja kuntoutuskoti räätälöi jaksojen ajankohdat perheen kanssa. Jaksojen toteutuminen tapahtuu vertaistuen saamiseksi usein kuntoutuskurssien jaksojen yhteydessä.

Kuulovammaisten lasten monimuototerapiaryhmä/ avokuntoutus: Ryhmä aloittaa toimintansa 2016, siihen hakeudutaan kuntoutusvastautahan suosituksella ja Kelan yksilöllisellä päätöksellä.

Sopeutumisvalmennuskurssit nuorille/ RAY

Itsenäistymistä ja ammatinvalintaa tukevat kuulovammaisten nuorten kurssit (5 vrk) 30.11. – 4.12.2015

Aikuisten kuntoutus

Harkinnanvaraiset yksilölliset kuntoutusjaksot:

Kuulokojetta tai sisäkorvaistutetta käyttävät aikuiset voivat hakea Kelalta harkinnanvaraisen kuntoutuksen päätöstä/ yksilöllisiä kuntoutusjaksoja (5+5+5 vrk). Kela tekee kuntoutuspäätöksen vuodeksi eteenpäin ja kuntoutuskoti sopii jaksojen ajankohdat kuntoutujan kanssa. Omainen tai läheinen voi osallistua kuntoutukseen osaksi aikaa (max. 5 vrk). Yksilöllisistä päätöksistä kootaan ryhmä/ ryhmiä, joissa kuntoutajat voivat saada myös vertaistukea.

Koulutus

Kuulo-Auris kouluttaa ammattihenkilöitä, jotka tarvitsevat työsääntö tietoa kuulosta ja kuulovammaisuudesta.

Kuulo-Auris kouluttaa ammattihenkilöitä myös tilauksesta. Koulutuksen sisältö suunnitellaan yhdessä tilaajan kanssa.

Lisätietoja: Kuulo-Auris, Kuuloliitto ry, Ilkantie 4, 00400 Helsinki, p. 050 5118 046, 040 5908 293

www.auris.fi

www.kuuloliitto.fi/fi/kuntoutus/
Kelan kursseista tietoa myös: www.kela.fi/yhteistyokumppanit/kuntoutus-palvelut/kurssit/kuntoutuskurssihaku

Kopolan toimipiste

Huonokuuloisten eläkeläisten sopeutumisvalmennuskurssit

* Kopola, Kuhmoinen

* 25.-29.1.2016, 15.-19.2.2016, 18.-22.4.2016, 9.-13.5.2015 ja 19.-23.9.2016

Kurssi on tarkoitettu kuulokojetta käyttäville kuulonkuntoutusta tarvitseville huonokuuloisille eläkeläisille ja heidän perheenjäsenilleen. Kurssi pyrkii edistämään huonokuuloisen toimintakykyä ja kuulovamman huomioimista jokapäiväisessä elämässä. Ohjelma sisältää kojeenkäytön opetusta, apuväline-esittelyä, kommunikaatio-opetusta, ryhmäkeskusteluja ja kuulovammaan liittyviä luentoja. Valinnassa etusijalla ovat ensikertalaiset. Kurssille haetaan Kopolan omalla hakemuslomakkeella. Kurssin kustantaa RAY/SVOL Lisätietoa: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Kuuroutuneiden ja vaikeasti huonokuuloisten kurssi

4.-8.4.2016

22.-26.8.2016

Kurssi on tarkoitettu kuuroutuneille ja vaikeasti huonokuuloisille aikuisille ja heidän omaisilleen.

Kurssi pyrkii edistämään vaikeasti kuulovammaisen sosiaalista toimintakykyä. Ohjelma sisältää kommunikaatio-opetusta ja harjoituksia (huulilentaluku, viittomat), ryhmäkeskusteluja yms., jolla parannetaan arjessa selviytymistä vaikeasti kuulovammaisena. Kurssille haetaan Kopolan omalla hakemuslomakkeella. Kurssin kustantaa RAY/SVOL Lisätietoa: p. 03 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Viitotun puheen ja kokonais-kommunikaation kehittämiskurssi

Kopola, Kuhmoinen

24.-28.10.2016

Kurssi on tarkoitettu vaikeasti huonokuuloisille ja kuuroutuneille ja heidän omaisilleen, jotka tahtovat oppia viitottua puhetta huulilentaluvun tueksi. Kurssille haetaan Kopolan omalla hakemuslomakkeella. Kurssin kustantaa RAY. Lisätietoa: p. 03 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Tinnitus tutuksi ja turvalliseksi koulutuspäiväviikonloppu

*Kopola, Kuhmoinen, Velisjärventie 50

*29.-31.7.2016

Hinta on 200 euroa/hlö. Kurssin kustantaa keskussairaala tai itse maksaa. Vetäjänä korvalääkäri Elina Rytsölä ja psykologi Satu Laitinen. Ilmoittautuminen Kopolaan. Kuntoutuspäivän tavoitteena on antaa tietoa tinnituksesta ja tinnituksen uudelleenoppimishoidosta (TRT-kuntoutus) sekä antaa mahdollisuus miettiä elämää eteenpäin saadun tiedon pohjalta. Päivän vetäjinä korvalääkäri Elina Rytsölä, fysioterapeutti Piia Arrenius ja psykologi Satu Laitinen. Maksajana keskussairaala tai terveyskeskus. Hakeminen Kopolan lomakkeella. Lisätietoa: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Lomatoimintaa Kopolassa

Tuetut lomat teemalla: Virkistystä, vertaistukea ja elämänoimaa

* 16.-21.5.2016, 8.-13.8.2016, 5.-10.9.2016, 10.-15.10.2016.

Tuetut lomat on tarkoitettu huonokuuloisille aikuisille ja heidän omaisilleen. Tavoitteena on kuulovammaan liittyvän tiedon ja vertaistuen tarjoaminen, liikunnallinen aktiivointi, virkistys, retket, kädentaidot ja lepo. Omavastuuosuus on 50 euroa/hlö/lomapaketti. Hintaan kuuluu täysihoito ja ohjelma. Matkat omakustanteisesti. Tuetulle lomalle haetaan Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n kautta (Mannerheimintie 31 B 20, 00250 Helsinki), p. 010 2193 460, lomat@mtlh.fi

Itsemaksettavat lomat ja viikonloput

Nämä on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille. Lomatapahtumien hintaan kuuluvat ruokailut, majoitus ja opetus. Hinta vaihtelee 100 ja 200 euron välillä riippuen tapahtuman kestosta ja tyypistä. Ilmoittautuminen Kopolaan. Kesäpäivät sisältävät linavaatteet. Viikonloppuihin ei sisälly linavaatteet mutta ne voi saada 15 euron lisähintaan Kopolasta. Viikonloput alkavat perjantailtana, jolloin on iltapala ja saunominen. Lisätietoa ja ilmoittautuminen: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Musiikkiviikonloppu

5.-7.2.2016 100 €

Viitotun puheen viikonloppu

4.-6.3.2016 100 €

Talviliikunta viikonloppu

11.-13.3.2016 100 €

Neulonta/Kädentaito viikonloppu

8.-10.4.2016 100 €

Implanttiviikonloppu

27.-29.5.2016 100 €

KKY:n viikonloppu

1.-3.7.2016 100 €

KKY:n kesäpäivät (elokuva)

5.-8.7.2016 200 €

Frisbee golf viikonloppu

29.-31.7.2016 100 €

Viittomakesäpäivät

2.-5.8.2016 200 €

Kädentaitokesäpäivät

16.-19.8.2016 200 €

Vertaistoimintaviikonloppu

26.-28.8.2016 100 €

Huulilतालukuviikonloppu

16.-18.9.2016 100 €

Kirjallisuuspäivät

27.-29.9.2016 120 €

Kinkerit

23.-25.9.2016 100 €

Eräviikko

6.-9.10.2016 200 €

Some viikonloppu

21.-23.10.2016

100 €

Viitotun puheen viikonloppu II

11.-13.11.2015 100 €

Kekri (Sadonkorjuun juhla)

18.-20.11.2016 100 €

Kopolan pikkujoulut

25.-27.11.2016 100 €

Jouluaskarteluviikonloppu

9.-11.12.2016 100 €

Yhteystiedot:

Kuuloliitto ry, Kopolan kurssikeskus, Johtaja Satu Laitinen
Velisjärventie 50, PL 11, 17801
Kuhmoinen, 03 5522 111, 040
7703803, satu.laitinen@kuuloliitto.fi
Kotisivut: www.kopolakuhmoinen.fi
Facebook sivut: Kopola Kuhmoinen

Alueelliset sopeutumisvalmennuskurssit

Sopeutumisvalmennuskurssi Mikkeliissä

Kurssi on tarkoitettu ikääntyneille kuulokojeen käyttäjille ja heidän läheisilleen Mikkelin seudulla.

Aika ja paikka: 24.-25.11.2015 Cumulus Mikkeli, Mikkeli

Tavoitteena kurssilla on edistää osallistujien toimintakykyä ja arjensa selviytymistä. Ohjelmassa kuulokojeen käytön opastusta, huulilतालuvun harjoitusta

ja vertaiskeskusteluja huonokuuloisuuden kokemuksesta sekä voimaantumisen keinoista. Kurssin aikana tutustutaan induktiosilmukan ja kirjoitustulkkauksen käyttöön.

Kurssi on kaksipäiväinen sisältäen ohjelman, ruokailut ja majoituksen. Kurssi on osallistujille maksuton. Matkakuluista osallistujat vastaavat itse.

Lisätietoa ja hakemuslomakkeita saa kurssivastaava Maria Timoselta p. 0400 903 407, maria.timonen@

kuuloliitto.fi ja Kuuloliiton alue-työntekijöiltä sekä verkkosivuilta www.kuuloliitto.fi/tapahtumat/kurssit. Hakemukset palautetaan 6.11.2015 mennessä osoitteella Kuuloliitto ry, Itä-Suomen aluetoimisto, Teletie 6E, 70600 Kuopio.

Hakijoille ilmoitetaan kurssivalinnasta kirjeellä noin kaksi viikkoa ennen kurssia. Valinnassa etusijalla ovat hakijat, jotka eivät aikaisemmin ole osallistuneet huonokuuloisten sopeutumisvalmennukseen.

tiedottaa

TEKSTI JA KUVAT MAIRE PALTARE

Kopolan keittiöremontti

Kopolan remonttia, erityisesti keittiöremonttia on suunniteltu pitkään. Sen tarkoitus oli alkaa marraskuussa. Liittohallitus käsitteli asiaa lokakuun kokouksessaan. Todennäköisesti isompi remontti teetetään vasta, kun Kopolan kannattavuus on tukevammalla pohjalla. Nyt tehdään pienehkö remontti. Epävarman aikataulun takia Kopolan Kannatusyhdistys ei kuitenkaan uskaltanut toteuttaa suunnittelemaansa ”Vanhan ajan joulua Kopolassa” tänä vuonna, vaan siirtää sen vuoteen 2016. Yhdistys pahoittelee asiaa kaikkien jo joulun ilmoitautuneiden osalta. Toivottavasti voimme jouluna 2016 kokoontua Kopolaan ja tehdä silloin remontoidussa keittiössä vaikka yhdessä jouluruuat. Osa suunnitelluista tapahtumista, kuten jouluaskartelu, toteutetaan.

Taas talkoiltiin

Hallituksen vastaisista mielenosoituksista, ATK:n järjestämästä liikenneseisauksesta ja voimakkaasta syysmyrskystä huolimatta perjantaina 18.9. saapui joukko talkoolaisia yleistalkoisiin tekemään vapaaehtoistyötä Kopolan hyväksi.

Syystalkoisiin osallistui 28 vapaaehtoista. Talkoojärjestelyistä on vastannut tähän asti Kopolan henkilökunta, mutta talkoita on apuna valmistellut myös Kopolan Kannatusyhdistyksen talkootyöryhmä, joka kokoontui elokuun alkupuolella valmistelevaan talkoita. Suunnitelmat tehtiin yhdessä henkilökunnan kanssa. Talkoo-

Kopolan talkooväkeä.

laisten mielestä järjestelyt olivat onnistuneet, ja tällaista yhteistyötä on syytä jatkaa.

Talkoot eivät ole viikonloppulomailua. Työtä tehtiin hiki pinnassa, ja monet olivat jo työpisteessään ennen aamiaista, jotta työ saataisiin valmiiksi. Paljon tehtiin: uusittiin saunan pesuhuoneen sisäkatto, raivattiin ja maisemoitiin pihaa, niin että nyt vanha, keväällä maalattu huvimajakin näkyy lammen takaa, maalattiin Punasiiven päätyseinät, kivettiin Punasiiven kivijalka, ja lopuksi tietysti siivousryhmä siivosi paikat kuntoon maanantaista tuettua lomaa varten.

Toivotamme kaunista loppusyksyä ja hyvää joulunajan odotusta!!

Kopolan henkilökunta ja Kopolan Kannatusyhdistyksen joukko

Lissun hunajalohi

Lohipaloja
Sitruunapippuria
Aromat-suolaa
Tilliä
Hunajaa
Sitruunan mehua
Kermaa

Lado lohivalat uunivuokaan, laita kaikki muut aineet päälle maun mukaan ja kaada ruokakermaa niin, että lohet peittyvät. Anna kypsyä uunissa + 200 astetta. Maista välillä lientä ja lisää tarvittaessa mausteita.

Ohjeen antoi Kopolan keittiössä työskentelevä, monelle Kopolan kävijälle tuttu **Lissu, Liisa Kuusinen**.

Vaikea odotus

KOLMETOISTAVUOTIAS Emilia menee autotaltiin etsimään luistimia. Hyllyllä on laatikko, jonka päätyyn on kirjoitettu: Muistoja. Laatikon pohjalla käteen osuu ruskea kirjekuori, vastaanottajina herra ja rouva Kuusiketo. Kuoren sisällä ovat adoptiopaperit, laadittu Helsingissä vuonna 1967. Pariskunnalle on annettu vauva, entinen Silja Mäkinen.

Adoptiovanhemmat eivät ole osanneet kertoa Emilialle tämän taustasta. Hankalana asiana se on aina sysätty syrjään, odottamaan parempaa hetkeä. Sattumalta löytynyt tieto panee teini-ikäisen tytön mielen myllerrykseen. Hän tivaa vanhemmilta, miksi hänelle ei ole kerrottu asiasta. Nyt vanhemmat tuntuvat vierailta, ja mielessä pyörii monia kysymyksiä. Kuka minut on synnyttänyt? Missä? Miksi minut on annettu pois?

”Olen olemassa erehdyksestä. Olen nyrjähäntänyt siitä luonnollisesta kulusta, jota elämän tulisi noudattaa. Seurustelu, avioliitto, lapsi – niinhän sen olisi pitänyt mennä? Ehkä mukana on ollut rakkauttakin, mutta se rakkaus on ollut niin heikkoa ettei se ole kyennyt pitämään minua hengissä vaan on tarvittu toisenlaista, kiivasta ja vaativaa, joka paikkaan tunkeutuu rakkautta, jotta minä selviytyisin.”

Kun konkreettista tietoa ei ole, tytön mieli rakentaa unelmia. Kuka tahansa vastaan tuleva nainen voisi olla hänen biologinen äitinsä; lehdessä oleva naisen valokuva muistuttaa hänen omia piirteitään. Tytön rinnalle ilmaantuu mielikuva Silja Mäkisestä, häntä itseään taitavammasta ja rohkeammasta työstä. Sellainen hänestä olisi voinut tulla, jos hän olisi saanut olla Silja.

Emilia ottaa selville biologisen äitinsä nimen ja yhteystiedot vasta aikuisena, kun hän odottaa omaa lastaan. Romaani rakentuu niiden tuntien ympärille, jolloin Emilia istuu kahvilassa biologista äitiään odottaen. Hänen mieleensä nousee muistoja lapsuudesta ja nuoruudesta. Välillä ääneen pääsevät adoptiovanhemmat Aila ja Lasse sekä biologinen äiti Kerttu. Kaikki tarkoittavat hyvää, mutta pettymykset ja puhumattomuus sulkevat heiltä tien toistensa luo. Emilian on vaikea suuntautua oman lapsensa odotukseen, ja suhde lapsen

isään jää valjuksi ja lyhytaikaiseksi. Romanin otsikko on kattava: Emilia on raskaana ja odottaa kahvilassa biologista äitiään. Perheenjäsenillä on täyttymättömiä odotuksia toisiaan kohtaan.

Emilialla on kuitenkin myös eväitä elämää varten: valokuvaajan koulutus ja työmatkoilta saadut kokemukset. Valokuvaamalla hän käsittelee vastauksia vaille jääneitä kysymyksiä.

Liisa Rinteellä on adoptiotausta, mutta romaani ei ole omaelämäkerrallinen. Vertaisnäkökulma tekee kuvauksesta uskottavan, ja eri osapuolten kokemuksille on annettu tilaa. Sivuhenkilöt, varsinkin biologinen äiti, jäävät kuitenkin etäisiksi.

Pelkistetyt lauseet vievät kerrontaa luontevasti eteenpäin. Tarinasta muodostuu tasainen ja helposti ennakoitava, mutta aihe on koskettava.

Tamperelainen Liisa Rinne (s. 1969) on valmistunut kirjoittamisen maisteriohjelmasta.

Liisa Rinne: Odotus. Atena 2015

LAURA VESÄ/ ATENA

Kuulolaiteparistokauppa.fi

– asiantuntijasi kuulolaiteparistoissa!

- ✓ **Nopea toimitus!**
3-4 päivää.
- ✓ **30 päivän avokauppa/**
vaihto-oikeus!
- ✓ **Ei laskutusmaksua!**
- ✓ **Toimituskulut 1,95 €**

Puhelinno:

(09) 2316 9050

Sähköposti:

info@kuulolaiteparistokauppa.fi

www.kuulolaiteparistokauppa.fi

TILAA NÄIN: Täytä tämän sivun lomake. Leikkaa se irti ja postita. Et tarvitse kirjekuorta. Voi tehdä tilauksen myös sivulla www.kuulolaiteparistokauppa.fi tai soittamalla numeroon (09) 2316 9050.

- 1** Ilmoita montako pakkausta kutakin mallia haluat tilata. Hinnat sisältävät alv:n. (1 pakkaus = 6 paristoa)

Malli: A10
Värikoodi: keltainen

2,95 €

Lkm: _____ pakk

Malli: A312
Värikoodi: ruskea

2,95 €

Lkm: _____ pakk

Malli: A13
Värikoodi: oranssi

2,95 €

Lkm: _____ pakk

Malli: A675
Värikoodi: sininen

2,95 €

Lkm: _____ pakk

Malli: A675P
(implantti)

2,95 €

Lkm: _____ pakk

- 2** Täytä nimi, osoite ja henkilötunnus.

Henkilötunnus vaaditaan laskulla ostamiseen.

Jos tilaat sivustoltamme, valittavanasi on eri maksuvaihtoehtoja.

Henkilötunnus:

						-			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

Nimi: _____ Puh. _____

Osoite: _____

Postinumero ja -toimipaikka: _____

A PRIORITERT
PRIORITAIRE

IBRS/CCRI NO: 20444882

NE PAS AFFRANCHIR
NO STAMP REQUIRED

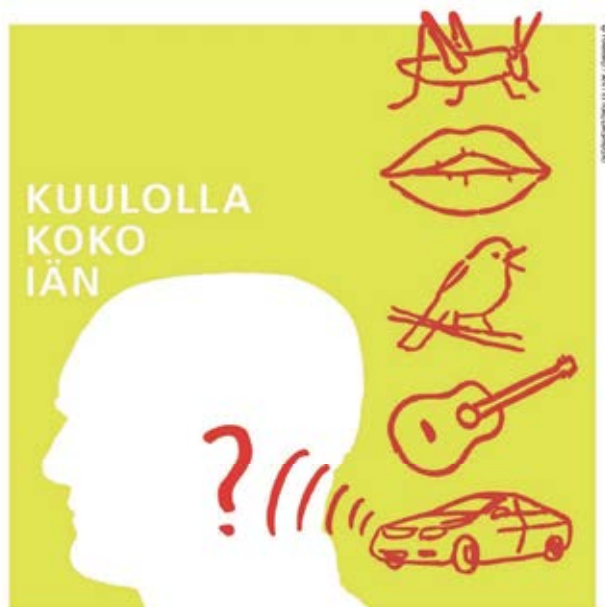
REPLY PAID/RÉPONSE PAYÉE
SWEDEN/SUÈDE

Accessory Line International Sweden AB
SE-802 08 Gävle
Sweden

www.ikakuuloiset.fi

Uudelta verkkosivustolta löydät tietoa ikähuonokuuloisuudesta,
kuulon apuvälineistä ja vertaistuesta.

RISTIKON 4/2015 RATKAISU

KOMEAT
ASENTO
LASSET
UNIONI
E E
ANKEUS
OTIN KÄSI ARMI
SALAMA ARABI S
USVA HELA UTTI
ASETELMA ELÄIN
U IDEAALI E
STATE L ÄNGETÄ
A A TIIKKI E I
KIREÄT ASTERIT
ELIN ÄKSY LOVI
M NASUT O A
VALU URIS KASA
OSASTOT OHUKAS
ISIT MURU VANU
TANELIT LAATAT

Anna palautetta lehdestä – voita lehtitilaukshortti!

Kuuloviestin 4/2015 saamassa palautteessa eniten ääniä sai juttu Hyvä akustiikka palvelee kaikkia käyttäjiä. Lehtitilaukshortin voitti **Pirkko Isomäki** Forssasta. Lähetä palautteesi oheisella kaavakkeella kirjekuoressa tai kortilla osoitteella: Kuuloviestin toimitus, Ilkantie 4, 00400 Helsinki. Palautteen voi antaa myös verkossa: www.kuuloliitto.fi > Kuuloviesti.

KAIKKIEN VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN OTAVAMEDIAN LAHJAKORTTI.

Leikkaa irti ja palauta Kuuloviestin toimitukseen.

Mikä oli mielestäsi tämän numeron paras juttu?

.....

Millaisia juttuja haluaisit lukea?

.....

Muuta palautetta lehdestä

.....

Nimi

Osoite

Postimerkki

Kuuloviestin toimitus,
Ilkantie 4, 00400 Helsinki

Kuurojen auttava linja – sinua varten

Keskustele kirjoittaen huolista, iloista, suruista... Ole rohkea ja ota yhteyttä!

PÄIVYSTÄJÄ ON PAIKALLA
MA, KE, PE KLO 19 – 22

tekstiviesti: 050 575 2266
auttava.linja@kuurojenpalvelusaatio.fi
www.kuurojenpalvelusaatio.fi

KUULOVERKKO

Tilaa kätevästi verkkokaupasta:

- Kuulokojeiden tarvikkeet ja hoitotuotteet
- Kuulemisen apuvälineet
- Elacin-korvatulpat

www.kuuloverkko.fi

PEKAANIPIIRAS – MAKEA HERKKU

Pohja

3 dl vehnä jauhoja
100 g voita
3 rkl jääkylmää vettä
1 rkl sitruunamehua

Täyte

3 munaa
1 dl siirappia
1 dl sokeria
2 tl vaniljasokeria
1 tl sitruunamehua
riipaus suolaa
50 g sulatettua voita
125 g pekaanipähkinöitä rouhittuna

Pinnalle

125 g kokonaisia pekaanipähkinöitä

1. Nypi jauhot ja pehmeä voi keskenään ja lisää sitruunamehua ja vesi. Sekoita nopeasti taikinapalloksi ja anna jäähtyä hetken aikaa jääkaapissa.
2. Painele taikina voidellun, halkaisijaltaan noin 24-senttisen piirasvuolan pohjalle ja pane vuoka jääkaappiin puoleksi tunniksi.
3. Esipaista pohjaa 225 asteisessa uunissa alatasolla 10 minuuttia. Jäähdytä.
4. Laske uunin lämpö 175 asteeseen.

5. Vaahdota munat. Lisää siirappi, sokerit, sitruunamehu, suola ja sulatettu voi ja sekoita hyvin.
6. Levitä pähkinärouhe vuokaan ja kaada munaseos päälle. Asettele kokonaiset pähkinät pinnalle.
7. Kypsennä piirasta 20 minuuttia. Laske lämpö 150 asteeseen ja kypsennä vielä noin 20 minuuttia, kunnes täyte on kiinteää, mutta vielä mehevää.
8. Jäähdytä hyvin, mieluummin seuraavaan päivään, jolloin piiras on parhaimmillaan. Tarjoa vaniljajäätelön tai kermavaahdon kanssa.

Ohjeen testasi ja piiraan paistoi **Leena Olsbo-Rusanen**

LEENA OLSBO-RUSANEN

Lähetä ristikon ratkaisu **16.11.2015** mennessä
Kuuluviestin toimitukseen os. Ilkantie 4, 00400 Helsinki.
Liitä mukaan nimesi ja osoitteesi.

Oikein vastanneiden kesken arvotaan Otavamedian
lehtilahjakortti. Edellisemmän ristikon voittaja oli
Anneli Hietaharju Kauhajoenalta.

						epäily	loputon härveli	alkaa häistä	Armi hyvitys		
				sivul- linen							
				saa- da voit- toa							
paininut Marko		käy- täviä	entinen hallintoalue	sinfonia	saa- da voit- toa	naapu- reiden kiista			heppuja		
					maalasi mies						
toinen meistä				Hesaa							
pilkun jälkeen				miehiä					priima		
							tutkii				
 elu- koille				miehiä						synti- sen verbi	
Hait		ovat minun	Asla- kin kaveri	taide- museo	til- kittyjä						
								ehtoo lehtiä Ismail			
				telkut ropo							
					keidas					Inti- assa	
 luihut retkut							jäytävä				
	tämä	kooma	valuvia	torkut	kasvi, myös pilkuitta	rajan ilmaisu	harhoja		kir- jailija	nainen	+t
									anke-		
 sukuun tullut											
torjut- tavia				ikäviä päissä				x2			

Laadinta: Kirppuristikot

”Vi erbjuder alla hörselskadade något unikt: en möjlighet att samla kraft i samverkan med andra.”

Hur ska vi lyckas nå alla med en hörselskada?

Finland har vi en tradition av att arbeta tillsammans som går långt tillbaka i tiden. I jordbrukssamhället gjordes mycket i samhället på talko och man hjälpte sina grannar när det behövdes. Under de senaste åren har vårt samhälle gått i en alltmer individcentrerad riktning, men vi finländare deltar fortsatt aktivt i organisationsarbete. Det är också organisationerna som i en värld av modernisering erbjuder en möjlighet till trevligt socialt umgänge och arbete för det gemensamma bästa.

För olika generationer kan organisationsverksamheten vara av olika betydelse. För den generation som föddes strax efter krigen torde det ha varit (och fortfarande vara) viktigt att man långsiktigt förbinder sig till gemensamma värderingar och verksamhet som utgår från dessa. Min egen generation, vi som är födda på 70-talet, söker i verksamheten ofta något av mervärde för oss själva och förbinder oss kanske bara för stunden till organisationsverksamheten. Den allra yngsta generationen, de som är födda rakt in i den digitala åldern, nås huvudsakligen via sociala media. Den stora utmaningen för organisationerna är verkligen att klara av att beakta behoven hos så många grupper som möjligt och erbjuda en verksamhet som känns meningsfull för alla.

När man funderar över vem som dras till organisationen, är det av största vikt att dryfta vilka sociala identiteter organisationen kan erbjuda omvärlden. Med social identitet avser jag i detta sammanhang möjligheten att hitta något gemensamt med någon grupp och möjligheten att identifiera sig med gruppens värderingar och beteendesätt. Enkelt uttryckt är det alltså fråga om att känna samhörighet. Är då till exempel de olika modellerna av sociala identiteter som erbjuds av Hörselförbundet sådana, att de appellerar till människor som är hörselskadade på olika sätt?

Att ha en hörselskada förknippas ofta med skam, vilket kan leda till att man förnekar handikappet och dess verkningar. I sitt forskningsprojekt har Hörselförbundets organisationssekreterare Esa Kalela lyft fram det faktum att hörselskadade faktiskt snarare

har majoritetsbefolkningen som identifikationsobjekt än att de skulle identifiera sig med andra hörselskadade. Att ansluta sig till Hörselförbundet kan för många symbolisera ett medgivande om att de är hörselskadade. Utmaningen är hur vi ska lyckas nå den stora grupp av hörselskadade som är osäkra på sin egen identitet.

Det är viktigt att komma ihåg vilket ändamål organisationen grundats för. I diskussionerna om reformen av social- och hälsovårdstjänsterna har man återkommande betonat organisationernas roll vid produktionen av tjänster. Många av organisationernas olika verksamhetsformer, som till exempel den hörselnär-service, kuulolähipalvelu, som verkställs av Hörselförbundets medlemsföreningar, grundar sig emellertid på frivillighet och det väsentliga för verksamheten är växelverkan: den som hjälper en annan får också själv något ut av det. Kärnan i många organisationer består sist och slutligen av verksamhet där man hjälper andra i samma situation, liksom i bygandet av gemensamma identiteter.

I en värld av snabb omvandling måste man ständigt fundera över hur Hörselförbundet ter sig utåt. Vi erbjuder redan som det är något unikt för alla hörselskadade: en möjlighet att samla kraft i samarbete med andra. Organisationens brand måste dock hela tiden förnyas. På detta vis närmar vår verksamhet sig en så stor grupp hörselskadade som möjligt och vi lyckas också locka nya partners med i arbetet med att förverkliga våra viktiga målsättningar.

JUHA HIETALA

Koko Perheen Pikkujoulujuhlat

Lauantaina 28.11.2015 klo 10-14

**Tervetuloa
Kuulo-Aurikseen
Valkeaan taloon!**

**Mukana myös
viittomakielinen
joulupukki!**

**Tapahtuma
on
ilmainen!**

Ilkantie 4, 00400 Helsinki

**Ohjelmassa mm. piparipaja,
valokuvauspaja, satuja, tonttupolku,
kauneimmat joululaulut viittoen...
Puuroa & glogiä**

**100 ensimmäistä mahtuu mukaan
Ilmoittaudu 17.11. mennessä:**

**<https://my.surveypal.com/Pikkujoulujuhla-vk-ka-2015>
Elina.pokki@kuurojenliitto.fi**

Kuulo- ja viittomakielialan tahot yhteistyössä: KLVL ry - Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto, Kuulo-Auris, Kuuloliitto ry, Kuurojen kansanopisto, Kuurojen Liitto ry, Kuurojen Palvelusäätiö - Juniori-ohjelma, LapCI ry - Sisäkorvaistutelaisten valtakunnallinen yhdistys, Satakieliohjelma, Suomen Kuurosokeat ry. + Humak - Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielentulkkiopiskelijat.